

ววรรณคดี

บัญชีเรื่อง

ชานันทสรภัญญะ	ไฉนจาง	๓
ถวายพระราชาศด		
... ..	หม่อมราชวงศ์ พระดมฺนชาติ สวัสดิ์กุล	๓
สร้างกรุงศรีอยุธยา		
... ..	สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาเดิยวราชานุภาพ	๘
ว่าปลาทองสมคณานก	สุกิจ นิมมานเหมินทร์	๓๓
ชีวิต?	ร.น.	๓๐
ณ ที่ประชุมมนตรีแห่งกรุงรัตน	ภาณิน	๓๗
ของชาวยุวรรณคดี	ประมุข วรรณรักษ์	๒๓
“ซึ่งเห็นพระธำมราประสาไทย หัวใจเจ้าจะขาดขยวอนวอน”		
... ..	จามรี	๒๖
เมฆทูลของ รัตนคดี กาลิทัศ	ด. ณ อยุธยา	๓๘
คิดประจบจน โคลงของสุนทรภู่	เจ้า สดะเดทิน	๔๓
หนังสือเรื่อง RABINDRANATH: The Last Phase.		
... ..	ของ Amal Bhattacharaya	มนฑล ๔๘
ใหม่ของวรรณคดี		๕๓

กันยายน ๒๔๘๘

๘
๑.๖๒

== วรรณคดี เล่ม ๘ ==

วรรณคดีเป็นหนังสือรายเดือน ออกเดือนละ ๑ เล่ม

พระพิสิณฑ์พิทยาภรณ์ เจ้าของ

หม่อมหลวงหญิงจิตติ นพวงศ์ อ.บ. บรรณาธิการ

สำนักงานตั้งอยู่ที่ "ไชยณรงค์" มุขมุนด์สำวรัยประชาธิปไตย

ติดต่อทางจดหมายและบอกรับที่ ๓๗๗ ซอยพญานาค ถนนเพชรบุรี พระนคร

ราคาเล่มละ ๔ บาท

บอกรับครึ่งปี ๒๔ บาท เดิมปี ๔๘ บาท

ท่านเป็นสมาชิก วรรณคดีแล้วหรือ ?

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ทำพระจันทร์ พระนคร นายสนั่น บุณยศิริพันธ์
เจ้าของ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ๖/๘/๘๘

อาณันทลรัญญะ

"Dawn"

โสรวาร

ธานี ..

Oh, Ananda, our King beloved!

Thou wert gentle, kind and
good;

With thy life our hopes were -
severed

Siam's in a mournful mood.

Refrain:—

Weep, oh Siam! weep, oh Siam!

Weep now and forevermore!

Weep, oh Siam! weep, oh Siam!

Weep now and forevermore.

Fate, oh fate, so cruel and heart-
less

Thou who snatched our King
away!

Could you not have left him
with us?

He was still so young and gay.

โอวีระอาณันท ยอดชั้วนของชาวไทย
พระจริตงามละไม พระปราณีดีเหลือหลาย

ความหวังไทยทั้งชาติ พด้นพิพาศขาดมลาย
เสียดสมพระภุชชาย ดัยามประเทศเทวดา

สร้อย:—

ร้องให้ดัยามเอ๋ย ดัยามเอ๋ยร้องเกิดนา
ครวญคร่ำร่ำนาคา แต่เดยจนจนนิรันดร

ร้องให้ดัยามเอ๋ย ดัยามเอ๋ยร้องเกิดนา
ครวญคร่ำร่ำนาคา แต่เดยจนจนนิรันดร

ไอ้โชคหนอโชคเอ๋ย เทียมกระไรเดย
ไรจิตต์ครัน

โชคเอ๋ยช่างหุนหัน ดอยผ่านเกล้าของเราไป

ไหนไม่ละองค์ พระโณมยงอยู่กรุงไทย

เพราะพระยังสดได้ หน้มอรชรอ่อนชันษา

Oh, come back to us, dear Sovereign, โอ้พระบิยราช เสิญพระบาทซันมา

Gaze on us ere thou depart, พิศดูหมู่ประชา แด่จ้งพรากจากถิ่นเนา

Thy poor mother's heart is อนาถโอ้พระชนนี ร้าวฤตด้วยทุกข์เฝ้า

broken,

Come and heal her bleeding เด็ดจ้เกิดมาปรเทา เลือดโตรมแดพระ

heart.

แม่หมอง.

On the shoulders of thy brother, อีอกองคอนุชา พระองค์ด้านน้อยทั้งต้อง

Heavy burden now are laid, ภาระสถิตครอง หนักเท็ดต้นพันว่าพรพรรณ

And he misses more than ever ยิ่งครวญให้ทวนหา พระเชษฐาทุกคืนวัน

Thy Companionship and aid. ชาตองค์พระอนันท์ ชาตเพื่อนคู่ผู้อุปการ.

Breathe peace o'er Thy loving โปรดคตพระชนนี ให้เท่วมั่งสุขด้านดี

mother,

Let her life with hope be blest. ขอให้ขบั้นคาด ชีพโณมครวยด้วยหวัง

Breathe true courage o'er Thy ให้พระอนุชา ทรงเก็ดวักถ้ำซันคิพดั่ง

brother,

Consolation o'er the rest. โปรดเก็ดวักเหล่าผู้ยัง ได้ชุ่มชื่นรณหฤทัย

Thou wilt never be forgotten, ข้ำพระบาทในชาคินี้ ไม่มีดมพระทรงชัย

In our hearts thou 'lt always ในห้วงแห่งดวงใจ พระจะสถิตนิศยวาร

dwell.

Let our tears our love betoken, น้ำตาไม่ขาดสาย ไทยขอถวายเป็นดังกการ

Tribute pay to thee as well. แด่องค์พระภูบาล ด้วยความรักและภักดี.

ถวายพระราชกุศล

หม่อมราชวงศ์พระ สุมนชาติ สวัสดิ์กุล

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลสวรรคตแล้ว พระบรมศพยัง
ยังคงประดิษฐานอยู่ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในระยว้อยวันงานบำเพ็ญบุญ
ยังเป็นของหลวง ยังไม่เปิดโอกาสให้องค์การใด ๆ หรือเอกชนเข้าทำบุญถวายพระ
ราชกุศลได้ เมื่อวันที่ ๓๖ สิงหาคม ค.ศ. ๒๕๐๑ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประ
ธานได้พร้อมกันชุมนุมพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตั้งแต่เช้าจนเย็นพระสงฆ์
ทุกนิกายหลั่งไหลมาจากอารามต่าง ๆ ทุกทิศทุกทางทั้งในและนอกพระนคร แดกเหลือ
ไปด้วยดีผากาสาวดศีลศรัทธาไปหมด ต่างก็นำเครื่องสักการะมาบูชาพระพุทธรูป
รัตนปฏิมากร และพร้อมที่จะทำพิธีสดมภ์ถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวที่เพิ่งสวรรคตไปแต่ฉับ

ใกล้จะถึงเวลา ๓๕.๐๐ นาฬิกา พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระ
ระเบียง ศาลาราย วิหารคต และเมรุที่ว่างตามบริเวณพระมณฑปและพุทธปรางค์ปรา
สาทก็เนืองแน่นไปด้วยภิกษุสงฆ์ทุกนิกาย ฉะเพาะในพระอุโบสถเองนั้นหาที่ว่างแม้จะ
เป็นทางเดินเข้าไปก็เกือบไม่มี ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ทั้งในและนอกพระนาค เติม
ไปด้วยภิกษุสงฆ์ ถัดมาชัฏและควนเทียนที่คดบอบอบอดอยู่ภายในพระอุโบสถนั้นลอยสูง
ขึ้นไปเบื้องบนประตูจะส่งขึ้นไปทุกถอรารานาสมเด็จพระสังฆราชเจ้าให้ลงมาเป็น
ประธานในกิจพิธีอันศักดิ์สิทธิ์นั้น

สักครู่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าก็เสด็จมาถึง ประทับในพระอุโบสถทรงทักทาย
พระเถรานุเถระอยู่ชัฏครู่ พอดีเวลาถึง ๓๕.๐๐ นาฬิกาอันเป็นกาลกำหนด สมเด็จพระสังฆ

ราชเจ้าทรงนำพระภิกษุทุกนิกาย กราบบูชาพระรัตนตรัย เสด็จมหารทกรวักของกระหม่อม
 อยู่ชั่วคราว เสด็จแล้วทรงนำท้าวศรี และสัตว์คนต เสด็จพระสังฆสังฆายมณฑลในสถานที่
 อันศักดิ์สิทธิ์นั้นช่างโหม่นน่าหวาดใจให้ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บนพุทธ
 บัตตังก์ ภายในมหาบุษบกทองคำทรงพระแก้วมรกต แสงไฟฟ้าส่องสว่างเห็นองค์พระ
 พุทฺธมหายานรัตนปฏิมากรได้ชัดเจน ดูราวพระพุทธรูปองค์ใดลงมาประทับนั่งเป็น
 ประธานอยู่ในท่ามกลางสังฆสังฆายม เป็นประธานในการถวายพระราชกุศลแด่พระบาท
 สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลผู้ทรงคุณธรรมอันประเสริฐดังนี้

พอสัตว์คนตจับสมเด็จพระพุทฺธโฆษาจารย์ ก็ลัดด “อัญมรมาธิปติมหาราช
 ปติคิทานคาถา” โดยสรภัญญะวิเชียรด้วยเสียงอันแจ่มใส ในพระอุโบสถแม้จะมีพระภิกษุ
 อยู่เป็นจำนวนมาก แต่ก็เงียบสงัด เสด็จสมเด็จพระพุทฺธโฆษาจารย์ตั้งกิ่งวาตอยู่ตลอด
 เวทนา ท่านของสัตว์เขือกเย็นและโหยหวนฟังแต่ดวงดวงใจยิ่งนัก เมื่อจบแล้วสมเด็จพระ
 สังฆราชเจ้าเสด็จออกจากพระอุโบสถ พร้อมด้วยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่ง
 รออยู่ที่พระระเบียงพากันเข้าสู่พระบรมมหาราชวัง

พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทตั้งแต่เข้ามาแล้ว พระภิกษุชนเฝ้าเยี่ยมพระบรมศพ
 มิได้ขาดสาย มาในคอนบายเมื่อเสด็จถึงพิธิในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว
 แลดูในพระถานหน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทตลอดไปจนถึงพระถานพระที่นั่งดุสิตมหา
 ปราสาทเต็มไปด้วยสี่แห่งผ้ากาสดำพัดศรแดงเหตุต้องไปทวบริเวณ พอ ๑๖.๐๐ นาฬิกา
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทักทรงรถพระที่นั่งออกจากพระที่นั่งบรมพิมานไปยังพระมหาปราสาท
 ทรงจุฑาธุชเทียม นมัสการ และถวายบังคมพระบรมศพ แล้วประทับเหนือ พระราชอาสน์
 สมเด็จพระสังฆราชเจ้านำพระภิกษุสังฆมณฑลสมเด็จพระราชาคณะและเปรียญเอกชั้นสูงพระ
 มหาปราสาท สมเด็จพระพุทฺธโฆษาจารย์ลัดด “อัญมรมาธิปติมหาราชปติคิทาน

คาถา” หน้าพระบรมศพตามท่านของเดิมอีกวาระหนึ่ง เป็นเสด็จการ เสด็จพระราชดำเนินกลับ ภิภษุตามเนรทได้มีโอกาสดำเนินเข้าเยี่ยมพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นพุทธศาสนูปถัมภกพระองค์เดียวในโลกตลอดจนเวลาเย็น

คาถาถวายพระราชกุศลที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์สดุดีนั้นเรียกว่า “อฐุม-รามาริบัติมหาราชปคิตานคาถา” เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้เคยใช้สดุดถวายพระราชกุศลแก่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวบิยมหาราชเจ้า เป็นครั้งแรก และสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ได้แก้ไขใหม่เพราะบางตอนเพื่อให้เหมาะแก่กาถ “อฐุมรามาริบัติมหาราชปคิตานคาถา” นั้นอยู่ดังนี้

ภิภษุสงฺโฆ อยนุทานิ
พุทธํ ชมฺมมณฺจ สงฺฆมณฺจ
วนพิศฺวา ปุชฺยสิศฺวาน
เจตสา วิปฺปลนฺเนน
รามาริบัติ มหาราชชา
ชานนทมหิตโตติ
สํถัน พุทฺธเสฏฺฐสฺส
อิช ชมฺมํ จริตฺวาน
คสฺส อทิสฺสเด ปคิตี
ยณฺจณฺณ ภิภษุสงฺเขน
จตุณฺหิ สงฺฆกมฺมานิ
สํถานํ ปุรณฺณานี
ปาสฺวชารณสงฺฆณาย -

สํมาคนฺตฺวาน เอกโต
อุคฺคตฺมํ รัตนคฺคย
ตทฺธา ปุณฺณมทณฺณว
ทานํ ทคฺคา ยถาพถ
อฐุมโม ฐฐฺวทคฺคโม
อภิเชยฺเยน วิสฺสุโต
ปคฺคเหตี สํถารโว
เปจฺจ สคฺเค ปโมทติ
กถฺยาณเนน เจตสา
ปุณฺณํ กาถน สณฺจิติ
สํกจฺจกรณฺณนํ
อินทฺริยปริยคฺคิยา
อคฺคทฺวิจฺวารณฺณี

ปเวต์ อดุลธมมานิ	วาจนาถกเนหิมี
นิพทขั พุทฺทเจตฺยส	ปฐาติกรเนหิมี
ขมมุตฺตวณกาเตส	เทตฺถาตฺตเนหิมี
ตฺมาธิณฺณาณตฺตาเชยส	กมฺมฏฐาเนสฺ เกตฺติ
อาโยคฺมนตฺติการ-	วายามภาวนาหิมี
อโถ ตฺพรหฺมจารินิ	ปจฺจยฺยานุคฺคเนหิมี
พุทฺทเทตฺตมคฺเคน	ตฺย คณฺตฺวา ยถาพต
ขณฺเฒเปยฺตถ นิยฺยชิตฺวา	ตฺทขมฺมทปฺเนหิมี
อิจฺเจวรูปกมฺเมหิ	ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
รามฺมิปตี มหาราชา	อฏฺฐโม ฏฐวทฺตโน
อาณนฺทมหิตฺโตติ	อภิเชยฺเยน วิตฺตฺโต
ตฺตฺตฺต พุทฺทเสฏฺฐุตฺต	ปคฺคเหตฺติ ตฺตวโร
อิช รมฺม จริตฺวาน	เปจฺจ ตฺคเค ปโมทติ
ตฺตฺต อทิสฺมเต ปตฺติ	กตฺยาณเนว เจตฺตา
ทฺตฺตฺต อทคฺยตฺต	ฐานโส อฺปกปฺปตฺติ ฯ

คำแปล

คาถาถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๘

บดิน ภัษตฺตงฆมนิ มาประชุมพร้อมกันแล้ว ไหว้และบูชาแล้วซึ่งพระพุทฺธ
พระธรรม พระสงฆ อนันนรัตนศรียตฺต ได้ซึ่งบุญคุณทวงหน้าอันใหญ่ ได้ให้ทาน
ตามก่าตงด้วยจิตอันดีของใจ อุตฺตฺตวณกุศลถวายด้วยหัวใจอันงามแด่พระบาทสมเด็จพระ

พระรามาธิบดี ๘ ผู้ยังรัฐให้จำเวญปรากฏแล้วโดยพระปรมาภิไธยว่า "อานันทมหิตล" ผู้มีความเคารพทรงบำรุงพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงประพฤติธรรมในโลกนี้ ละไปแล้วยอมบ้นเทงในสวรรค์ พุชกัณบุญอันได้อันภิกษุสงฆ์ตั้งสมเด็จโดยกาล (ได้หว่านแล้ว) ด้วยการทำตั้งสมกรรมทั้ง ๔ โดยเคารพ ด้วยอันรักษาคัดให้บริบูรณ์ ด้วยอันอบรมอินทรีย์ทั้งหลายด้วยการเรียน ซึ่งพระดีทั้งกรรมพร้อมด้วยถ้อยคำอันอธิบายในอรรถกาลา ด้วยการทรงจำพระบาตและพิจารณาเนอความด้วยบอกและด้วยการกล่าวอรรถธรรมแก่ชนอื่น ด้วยการกระทำสามีกรรมมีการบูชาเป็นต้น ในพระพุทธเจ้าด้วยทั้งหลายเนื่องนิตย ด้วยอันแต่งและอันดีกับกรรมในวันขมมีดวงระด้วยมุ่งเอาใจใส่พยายามภาวนากัมมฐานบางอย่าง ซึ่งให้สมณะและวิปัสณาจารย์ อนึ่งด้วยการอนุเคราะห์แจกแก่เพื่อนพรหมจารีทั้งหลายดำเนินเองตามทางที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงตามกำลัง แต่งตั้งพระดีทั้งกรรมประกอบคนอื่น ๆ ในทางนั้น เป็นอุปนิสัยแห่งผู้ช้อนภิกษุสงฆ์หว่านแล้วด้วยกรรมทั้งหลายอย่างนี้ ด้วยประการดังนี้ ขอส่วนกุศลที่อุทิศถวายด้วยนาใจอันงามนิจจังสำเร็จแต่พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ๘ ผู้ยังรัฐให้จำเวญปรากฏแล้วโดยพระปรมาภิไธยว่า "อานันทมหิตล" ผู้มีความเคารพทรงบำรุงพระศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงประพฤติซึ่งธรรมในโลกนี้ ละไปแล้วยอมบ้นเทงในสวรรค์โดยฐานะอันจะพึงเป็นไปได้ เพื่อประโยชน์เกอภุคตลคตคกานาน เทอญ.

“ วรณคดี ”

อ่านวรณคดี วรณคดี ออกเดือนละ ๑ เล่ม ทุกเดือน

สั่งซื้อได้ที่ ๑๗๗ ซอยพญานาค ถนนเพชรบุรี

เรื่องสร้างกรุงศรีอยุธยา

ของ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

(จากบันทึกฉบับสังสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประทานหม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล)

บันทึกฉบับสังสมเด็จฯ มีเรื่องสั้น ๆ รวมประมาณ ๕๐ เรื่อง สร้างกรุงศรีอยุธยาเป็นเรื่องหนึ่งที่มีอยู่ในบันทึกนั้น เหตุที่จะเกิดบันทึกฉบับสังสมเด็จฯ เพราะหลังจากเสด็จกลับจากป็นิ่ง ประทานโอกาสให้หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล เข้าเฝ้าซักถามปัญหาเกี่ยวกับโบราณคดีและวรรณคดีของไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในระหว่างเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๘.๐๐ นาฬิกาทุกวัน ปัญหาส่วนมากทรงตอบทันทีทันควัน บันทึกไว้แล้วอ่านดูในครั้งรุ่งขึ้น เป็นเรื่องน่าสนใจอ่านทั้งสน - บรรณาธิการ

เหตุที่จะเกิดปัญหาเรื่องนี้เนื่องมาจากความข้องใจที่ได้อ่านในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา เรื่องการสร้างกรุงศรีอยุธยา ว่าเป็นเพราะที่กรุงศรีอยุธยากองปลาชุกบ้าง เป็นเพราะเกิดโรคห่าชนที่เมืองเดิมบ้าง ฯลฯ น่าจะมีความสำคัญอื่นในทางการเมืองและฐานะทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา ดูก็เหมาะสำหรับที่จะปกครองอาณาจักรไทยในครั้งนั้นมากกว่าอย่างอื่น

ปัญหา การที่พระเจ้าอู่ทองมาสร้างกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้น เป็นเพราะกรุงศรีอยุธยาเป็นท่าเดนมอาหารการกินอุดม และเพราะเกิดโรคห่าชนที่เมืองเดิมของเดิมเท่านั้นหรือ หรือความเหตุกลับกันทางการเมืองแฝงอยู่ เพราะพิจารณาฐานะทางภูมิศาสตร์จะเป็นเพราะความบังคับทางการเมืองมากกว่าอย่างอื่น

ตอบ เรื่องสร้างกรุงศรีอยุธยา ในพงศาวดารที่พิมพ์ไว้แล้วฟังไม่ได้ ความเห็นที่พระเจ้าอู่ทองลงมาจากเมือง เทพนคร คิดดูผู้แต่งเห็น โลกเป็นเหมือนดอนสร้างมยุรมียปดามากก็ย้ายลงมาอยู่ ดุจด้าย ๆ กับว่าพดเมืองนนทบุรีได้กระเป่าลงมาได้ย้าย ๆ เหมือนของเด็ก ๆ น้อย ๆ ก็การอพยพย้ายเมืองนั้นเป็นเรื่องใหญ่จะทำการ

อย่างหนึ่งอย่างใด ออกความหนึ่ง ในพงศาวดารเห็นว่าเป็นพระเจ้ายกของหน้หามาจากเมือง
 สุพรรณ มีจริงอยู่เพียงมาแต่สุพรรณ และบางที่จะมีทำด้วย แต่คงไม่ใช่ทำเป็นเรือ
 ใหญ่ แต่เหตุที่มากองกรุงศรีอยุธยา นมนมอยู่อย่างหนึ่งไม่ใช่เรือเด็กน้อย เป็นเรือ
 ของการต่างประเทศแห่งเมืองสุโขทัย จับตรงที่ตามแพ่งเพื่อจะจับจุมูกกรุงสุโขทัยทีเดียว
 การมาตั้งก็เพียรมาเป็นเวลาดังตามสืบสืบไม่ใช่ของเร็ว ดไม่ใช่เรือท่า เพราะเหตุไร
 คิดดูไม่ใช่ของง่าย แต่ก็ไม่เกินปัญญาคนนัก พอจะเห็นได้ เมื่อก่อนกรุงสุโขทัยตั้งเป็น
 อีสร์ระนั้นเป็นเมืองชนของพวกชอมอยู่คดออกไป ชอมตั้งเมืองตะโง้งเป็นราชธานี ๆ ของ
 ชอมอยู่ใกล้ ๆ กับกรุงศรีอยุธยา และชื่อสำคัญอยู่ที่ว่า ผู้แต่งพงศาวดารไม่ได้สังเกต
 ครกที่เมืองอยุธยาว่า เป็นประติมานของกรุงสุโขทัย การตั้งเมืองที่อยุธยาเป็น
 การจับประติมานทีเดียว ฉะนั้นจึงไม่เป็นการเด็กน้อยเลยและไม่ใช่เป็นการทำไ้เร็ว
 เมืองอยุธยาเดิมเรียกว่าเมืองโยชยา พิจารณาดูให้ละเอียดจะเห็นว่าเมืองเดิมนี้ตั้ง
 ก่อนเมืองอู่ทองมาดังหลายสืบปี คงเป็นที่ถมเป็นท่าเดเรือ คงตั้งเกิดได้ในพงศาวดาร
 หลวงประเสริฐขึ้นคนปมวันสร้างพระเจ้าพนัญเชิง ก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยาหลายปี
 การสร้างพระโตเช่นนั้นคิดง่าย ๆ ก็เห็นว่าต้องสร้างในที่ที่มีคนมาก ในพงศาวดาร
 ก็รับอยู่แล้วว่าเป็นเมืองอยู่ และว่าพระเจ้ายกของมาอยู่ที่เวียงเหล็กวัดพุทธไสยวรรย
 ก่อน จับเค้าในพงศาวดารกรุงสุโขทัย ๆ หนีอำนาจมากอยู่แต่ในรัชกาลพระร่วง คือ
 พระเจ้ารามคำแหงรัชกาลเดียว ได้ตะโง้งอยุธยาลงไปจนนครศรีธรรมราชเป็นอาณา-
 เขตต์ แล้วราชชนนราว ๔๐ ปีจึงสวรรคต พระเจ้าเอกไทยได้รับรัชทายาทอำนาจเต็ม
 เมืองมอญเป็นขบถ พงศาวดารพะม่าว่าทางกรุงสุโขทัยปราบก็ปราบไม่ลง พวกพระ
 เจ้าราชจักราชตั้งตัวขึ้นเป็นใหญ่เป็นอิสร์ระเด่นขึ้นมา ในเวลาที่เมืองสุโขทัยเสื่อมอำนาจ
 นนเอง พวกโคตคือพวกตะโง้งราชธานีชอม แต่เป็นของไทย คือคนไทยอยู่เป็นพวกเดียว

ว่าปลาทองชมคนานก

สุกิจ นิมมานเหมินทร์

บางครั้งบางครั้งเราก็มักได้ยินคนเขาเรียกมันไม่ค่อยจะอยู่บ้านอยู่ช่องว่า
“พ่อนกขมน” บาง หรือไม่กี่เค็มคุณศัพท์ทักทายกับสัตว์อื่นวรรณะให้เสรีว่า “พ่อนก
ขมนเหลืองอ่อน” ชาวเขาเชื่อว่าทง ๆ ที่เราได้ยินกันบ่อย ๆ ประการใดก็ตาม
แต่ท่านที่เคยเห็นตัวของนกขมนเหลืองอ่อนจริง ๆ นั้นคงไม่มีมากนัก และโดยดะ—
เพราะอย่างยิ่ง สำหรับรังของมัน คงมีผู้พบเห็น น้อยไปยิ่งกว่า เคยเห็นตัวของมัน เสียอีก
ฉะฉานทุก ๆ คนมักเข้าใจว่ามันข่มขอนตัวตามพุ่มไม้ จึงทำให้เกิดคำถามคำตอบที่ว่า
“เจ้านกขมนเหลืองอ่อน ค่าแถวเขาจะนอนที่ไหน?” “นอนไหนกันนอนได้ สุ่มตาม
พุ่มไม้ก็เคยนอน ฯลฯ” นกขมนนั้นในบ้านเรามีสองชนิด ชนิดแรกคือตัวเหลือง
คล้าย ๆ ตัวตัวเกิดยง ชนิดนี้ ซึ่งขณะนกกำลังเริ่มจะเห็นมีดวงฉายตามข้างถนนอก
แล้ว ตัวของมันโตขนาดนกเขียงดำอีก หรือขนาดเขียงแดงคล้ายแมว ตอนหัวดำ
ตัวน ปากสีชมพูอ่อน และปรากฏชื่อในหนังสือคำรณภาษาฝรั่งว่า Black —
headed oriole ซึ่งแปลว่า นกของหัวดำ การที่คงใช้ทองแทนขมนก็เห็นจะเป็น
เพราะเมืองฝรั่งไม่มีขมน และฝรั่งก็ไม่นิยมทากขมนกัน เหมือนอย่างนางสาวดาดทม
เรื่องใน โศภยศักดิ์คิดไทยว่า “เคยทากขมนต้นหลายไท้ วันหนึ่งหาเบียดของเสียไป จน
เคียบใหญ่เป็นเงินตราห้าค่าตั้ง” ถ้าท่านเป็นเจ้าที่ตหนุ่มที่ถูกนางสาวผู้หนึ่งตั้งปัญหา
ทำปริศนาให้ท่านเฉลยของเธอนอกจากขมนที่เธอใช้ ท่านจะกะคร่าว ๆ ในใจได้ไหม?
ตัวชนิดที่สองนั้นฝรั่งเขาเรียกว่า Black — naped oriole ซึ่งเจ้าฟ้าธรรมวิ
เบศร์ได้ทรงพรรณนาไว้ดังต่อไปนี้ :

นกขม่นเหลืองทลากทลาย	มัสพายหมายต้องคาง
เหลืองอร่ามงามบักหาง	เห็นดำอางข้างมัสพรณ ฯ
นกขม่นเหลืองกำบอง	บักหาง
มัสพายหมายต้องคาง	คางแก้ม
เหลืองอร่ามงามบักหาง	เห็นเด็ก
สร้อยดำอางอย่างแถม	แต่งให้มัสพรณ ฯ

แต่นนเห็นนกขม่นทว่าเหลืองอ่อน หรือสีเหมือนทองนกกจริงแต่เพราะตัว
 ผู้เท่านั้น ส่วนตัวเมียรูปร่างก็คล้ายตัวผู้แต่สีจะเขียวสดทว่าของดอกกระดังงาที่ยัง
 อ่อนอยู่ ในอเมริกาก็มีนกที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน แต่มีสีคล้ายกับนกขม่นของเรา
 มาก เรียกว่า Baltimore oriole ซึ่งชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Icterus ผิดกับ
 อย่างของเราที่เป็นอย่าง Oriolus แต่คำ Icterus นทางแพทย์ก็นำมาใช้เรียกเป็น
 ชื่อของโรคที่ไทยเราเรียกว่า ตัน หรือ ตัน นนเอง เพราะเมื่อเป็นแล้วตัวของ
 นนจะเหลืองยงกระพระดังขเมอลอดเงาใหม่ ๆ ผังหลายคนที่แรกเข้ามาเมืองไทย
 เห็นเด็กไทยทว่าขม่นเหลืองก็มักตกใจ คิดว่าเมืองไทยเด็ก ๆ ข้างเป็นโรคตันกัน
 มากเหลือเกิน เช่นเดียวกับทหมอ อ. ซี. คอรต แพทย์อเมริกันที่นายารักษาโรคมา
 ให้เมืองไทยเร็ว ๆ นี้ เคยเข้าใจผิดเมื่อเขาเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ ใน
 สมัยที่รถไฟยังเดินไม่ถึงเชียงใหม่ สมัยนั้นการเดินทางคงใช้รถไฟไปแค่ปากน้ำโพ
 แล้วคือนักต้องใช้เรือยาวชนิดที่เรียกกันว่าเรือหางแฉ่งหรือเรือเหิน ซึ่งต้อง
 ใช้คนถือค้ำคนเรือให้เดินทวนหน้า และลูกเรือซึ่งเป็นชาวเหินมักชอบอมเมียงจน
 แก้มบ้อง ซึ่งทำให้นายแพทย์หน้าใหม่ต้องตกใจ คิดว่าโรคคางทูมเกิดระบาดขึ้น
 ในระหว่างลูกเรือเสียแล้ว.

ไหน ๆ เมื่อจำเจ้าฟ้าธรรมมาธิเบศร์ ซึ่งมักเรียกกันว่าเจ้าฟ้ากุ้ง แดงก็อดที่จะ
นำออกคอนหนึ่ง ของผีพระโขนงผู้ของพระองค์ท่านมาแต่คงถึงนกคอนที่ว่า

กวางเขนว่าเขนหาง	บัวฉุนพดางกางปีกกรา
จันใจแกงจืดมา	ร้องแจ้วจ้าว่าจ้วงเวง ๆ

กวางเขนว่าไต่ต้น	พฤษษา
บัวฉุนกางปีกกรา	ปากอ้า
จันใจแกงจืดมา	พูดเพรียก
นกพิกรร้องแจ้วจ้า	บ้างจ้วงเวง ๆ

โดยฉะเพาะนกกวางเขนใคร ๆ ก็รู้จัก เพราะไม่ว่าบ้านใดต้องมีมาทำรังอยู่ไม่
น้อยกว่าคอกหนึ่ง นอกจากจะเป็นนกที่ไม่ค่อยกลัวคน แดงก็ยังร้องเพราะที่สุดในประ-
เทศร้อน มีรูปและนิสัยคล้าย ๆ นกโรบินในยุโรป ฉะนั้นฝรั่งที่อยู่ในประเทศอินเดีย
ก็เรียกว่า Magpie-robin เนื่องจากทศวรรษมีต้นคาถาแบบเดียวกับต้นของนกแมก
พายของฝรั่ง หรือไม่ก็เรียกตามเขกว่า Dhyal หรือ Dhyal-thrush แต่กวางเขน
ชนิดนี้เป็น กวางเขนบ้าน ส่วนกวางเขนอีกชนิดหนึ่งนั้นตัวผู้มีต้นตาลและคำ รูปร่าง
คล้าย ๆ กันกับกวางเขนบ้าน แต่มันหางยาวยื่นออกไปประมาณ ๖ นิ้วพูด นกชนิดนี้
ร้องก็เพราะในตัวเองอยู่แล้ว แต่ก็ยังสามารถเลียนเสียงร้องของนกอื่น ๆ ได้ดีเกือบเท่า
นกซึ่งแซวหางบ่วง ซึ่งเป็นนกที่เลียนเสียงเก่งที่สุดไม่แพ้ Mocking bird ของอเม-
ริกาเลย แต่นกกวางเขนเราเรียกกันว่า "กวางเขนคัง" ฝรั่งนิยมเลี้ยงกันมาก ฉะนั้นถ้า
ต้องการซื้อแล้ว หาซื้อได้ในอเมริกาหรือยุโรปได้ง่ายกว่าในบ้านเราซึ่งเป็นถิ่นของมัน
จริง ๆ เสียอีก แต่นกกวางเขนคังนี้ ความสำคัญสำหรับนักวรรณคดีและประวัติ
ศาสตร์ไทยอยู่ตรงชื่อของมัน เพราะเรียกตามเขกว่า Shama-thrush และท่านที่

ชอบใช้ปทานุกรมต้นดังกล่าวว่า "คำมบั๊กชิน" หรือไม่กี่คงเคยค้นความหมาย
 ของคำ "คียม" ซึ่งนอกจากจะแปลว่า ชาวฟ้างอย่างที่เขาใช้ก่อนเข้าทัพแล้วยังแปล
 ว่า "นักดำชะนิคหนึ่ง" และนักแปลภาษาต้นดังกล่าวก็เลยพินยอมอธิบายด้วยคำว่า
 "คำมบั๊กชิน" แทนที่จะบอกว่า "นกกางเขนคง" ให้สั้นเรื่องไป แต่นั่นแหละเรื่องแบบนี้
 เป็น โง่งของปราชญ์ ซึ่งในไม่ช้าข้าพเจ้าจะได้นำมาเขียนเล่าสู่ท่านฟังต่อไปในเล่มหน้า
 แต่ในโคลงที่อ้างมานี้ยังมีนกกางเขนคง คือ นกบัวชุน นกจีนโจ้ นกแกงจืด
 และนกพิริก ซึ่งได้ชักตามนกกางเขนคงและพรานนกจนตลอคคังนกกบั๊กชินนิกวิทยา และนัก
 ภาษาศาสตร์มาแต่มาแต่ยุคเอาทบัวชุน และแกงจืด นกจีนโจ้นั้นใคร ๆ ก็เคยได้ยิน
 เสียงมันร้อง วันใดอากาศโปร่งแตรหรือหงัดดังหน่อยเดียว ก็มักได้ยินเสียงร้องของมัน
 ออกมาจากต้นก้ามปูในบริเวณสุภาวคงกรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่หากตัวของมัน
 ไต่ยากเพราะตัวของมันออกจะเล็กดังหน่อย และมันมีเสียงแบบที่เรียกว่า แคะเมียรหรือ
 ขมาแคะเหมือดอง ฉะนั้นเมื่อมันเกาะตามกิ่งไม้แล้ว ยากที่จะแยกตัวของมันออกจากใบไม้
 ซึ่งมันดัดด้วย ๆ กับตัวของมัน เสียงร้องของมันดัง "จ-อ-อ-อ-อ-จ" เพราะฉะนั้นใน
 ภาษาไทยเหนือซึ่งเป็นภาษาโอโนมาโตบิกอยู่มากแฉะจึงเรียกชื่อมันว่า "นกกจจ" ซึ่ง
 ฟังคล้าย ๆ กับที่ฝรั่งตั้งชื่อสามัญของมันว่า "บอรา" (IORA) ส่วนนกพิริกนั้น
 ดังสำคัญทางศาสนาเรายูบ้าง คือ รูปของมันเกิดไปปรากฏในพระพุทธบาทในจำพอก
 รูปรอยแปดนั้น ส่วนตัวของมันก็คล้าย ๆ พวกนกกอกหรือนกขมิ้น ขาวๆ คุด
 ย่อม ๆ คล้าย ๆ กับนกกะดังที่ถูกยัดลงมาให้เหลือประมาณ ๘ - ๘ นิ้วฟุต ข้าพ
 เจ้าเคยตะครุบได้ตัวหนึ่งภายในโบสถ์พระประโทนเมื่อ ๓๓ - ๓๒ ปีมาแล้ว เขาใจว่า
 มันคงจะเข้าไปหากินแมลงต่าง ๆ ที่เคยยกตามอยู่ตามคานหลังพระประธานเป็นแน่
 นกบัวชุนนั้นไม่มีใครเคยได้ยินชื่อ แต่กาดังเกิดตามอาการปักษีวิทยาทำทางของมันคือ

ชอบกางปีกตงทอขบายน โดดงเต๊ว ก็น่าจะเป็นนกพวกที่ฝรั่งเรียกว่าตระกูล "จับแมลงวัน" Flycatcher เพราะมันก้ที่เขาเรียกว่า Fantail flycatcher หรือเรียกเป็นภาษาละตินว่า Rhipidura Javanica นกชนิดนี้ชอบว่แว้งร้องเจ็ด ๆ กางปีกแผ่หางกะโดดโดดเค้นตามกอไม้ข้างคลองไม้ขาดงหระ ข้าพเจ้าเองก็ไม่รู้จะเรียกชื่อมันว่าอย่างไรถึงจะถูกต้อง ถ้าบางคนเขาบอกว่า เป็น นกหางแพน บางคนเรียกว่า นกขีเผ็ด แต่ชื่อที่ทางของนกเป็นชื่อแบบเดียวกับชื่อที่เขา ชื่อด้วยที่ปรากฏในแผนที่ต่าง ๆ ของกรมธรรม์อินโดจีนเรา นกชนิดนี้มันไม่เคยกล่าวถึงว่า เขาถูกเคยไปถามคนไหน ๆ บอกว่าเขาหลง ไปพบอีกคนหนึ่งบอกว่าเขาเขียด อีกคนหนึ่งบอกว่าค้อยเกง (เขากน) ฯลฯ ซึ่งต่างคนก็ต่างถูกทงน เพราะเป็นเขาใหญ่จริง, เขียวจริง และขวางหน้าจริง แต่เมื่อจาร์กถึงแผนที่แล้วไม่มีใครรู้จัก และก็ยังไม่มีออกัสตะบองทมชื่ออย่างเดียวกันและอยู่ในตะแวงเดียวกัน และค้อยเกงกันไม่รู้ว่าเป็นไหนเป็นลูกไหนกันแน่

ส่วนชื่อนกที่ยังค้อยจนคนก้ค้อย นกแกงจืดเท่านั้น แกงจืดนกพอเคยรับประทาน แต่คนแกงจืดไม่เคยปรากฏว่ามีใครรู้จักด้วย ท่านเองเดียวกับตัว "สังคนัด" ของเจ้าฟ้าพระองค์คน ซึ่งทรงอธิบายไว้ว่า

"สังคนัดเขาเดิมทีเดียว บิดเป็นเกล็ดยวเรียวตั้งแหลม ตัวดำตามอมนเมมย้อมแดง โดดโดดโจนค้อย" ซึ่งเท่าที่ทราบเวลานี้ไม่มีเหลือในเมืองไทยให้ใครชมอีกเลย ผู้ที่เคยเขาบ้างก็บอกว่าทงกยังไม่มีใครรายงานมา แต่ก็น่าจะสันนิษฐานว่าคงเป็นคล้าย ๆ พวกแพะเขาแพะค้อยอย่างทีไหนเคยเรียกว่า มาร์คฮอร์ (Markhor) กระมัง! ฉะนั้นหากท่านผู้ใดทราบว่ามีคนแกงจืดก้ หรือตัวสังคนัดเป็นค้อยอะไรม้อยทางไหนแล้ว ข้าพเจ้าผู้เขียนเรื่องนี้จะขอชมรมบาศาจารย์แห่งท่าน ด้วยความขอบคุณยิ่ง.

ชีวิต ?

วิ. น.

ชีวิต

มีสุขมีทุกข์พวพณ
บ้างว่าน่าอยู่เกิด
รุกขชาติเขี้ยวจันฉนวน

บางคน

บ้างเศร้าจิตคิดพวจากบัตย์
บ้างชอบชวดอ้างดวงศักดิ์
ต่างคนต่างจิตต่างใจ

ศัณหา

คาดคิดคนทำถ้าพอง
โถงระดังห้วงดวงจิตต์
ยอแยงแข่งศทเงินตรา

สุดท้าย

ถึงจะหนีอย่างไรไม่พ้น
เกิดแล้วตายเจ้าเฝ้าคิด
ชีวิตเกิดมาเพื่ออะไร ?

นำคิดใช้เด่นเห็นชั้น

ทั่วกันทุกผู้หมู่ประชา
แต่่นประเสริฐสุดชั้นบนเหล่า
โน้นเงหาส์ครามงามจริงเฮย.

ชอบยดพดโลก ไครกศัตย์
บ้างใฝ่ฝันช่วยคนให้พ้นภัย
บ้างรักจักทำหน้าสมัย
ก็ไครเจ้าสู้ไรทุกข์เฮย.

ศัพพามนุษย์สุดคณของ

กระตองหุ้มห่อต่อตา
ก็คิดหลงไหลใฝ่หา
กดับพาชนชมระบบมเฮย.

ความตายมาหาอย่าฉงน

ทุกคนเกิดกายแล้วตายไป
ชีวิตที่เห็นเป็นไฉน ?
ตายแล้วอยู่ไหนไครรู้เฮย.

จึงคบคิดกับศกุนี ผู้เป็นบิดา ซึ่งฉลาดในเดห์เหลี่ยมการเดินสะกา จะดองยักษีเรีย
 ให้มายังนครหัตดิน จึงทูลอุทรราชกุมารพระราชาให้เชิญปณตพณของ ชตุตราษฎ์
 ผู้มีนิสัยข้อนแธเพราะความรักโอรส ก็ตั้งทูตไปยังนครอินทรวรดิถี ยักษีเรีย
 พร้อมด้วยอนุชาทั้งสี่ และนางเทวปัทมาจึงมายังหัตดิน ทูโยชนให้ศกุนีเดินสะกากับยักษี
 เรียแทนตน ด้วยอุบายลวงลูกบาศักิ ยักษีเรียรักเดี่ยวราชทรมย์เงินทอง ม้ารถช
 ด้วรา ทาสบริวาร ราชอาณาจักว ในที่สุดก็ทรงเสี่ยอนุชาทั้งสี่ คือ นกุล สเทพ อรชุน
 และ ภัมเด็น ตามลำดับ ต่อมากลึงพระองค์เอง ศกุนียิวให้ทรงแถด้วยนาง
 เทวปัทมาเป็นเคิมพัน แถกัเสี่ยนางไปอีกในท่ามกถางความหวาดหวนพรันใจของพระ
 ญาติดวงค์ทงหลาย ทูโยชนัดมคะเนตั้งให้พนางเทวปัทมาซึ่งทบระชมอย่างนางทาด
 แม้วทผู้เป็นปราชญ์จะทตทานักไม่ฟัง นางเทวปัทมาตอบมาว่า นางคองการทราบว่า
 ยักษีเรียเสี่ยนางหรือพระองค์เองก่อน ทูโยชนให้ทุกค้ำถันไปเอาคองนางให้ได้
 ทุกค้ำถันจักเกศานางความา แมเมื่อนางมีภษาทรงเพียงผนเคียว จะอ้อนวอนเท้า
 ไรก็ไม่เป็นผล นางทงโกทรทงอวยขอคองมยุดคิขรรวมคองทประชุม แถกัห้ามใครกล้า
 กล่าวห้ามปรามไม่ ทูโยชนซำตั้งให้ทุกค้ำถันเปเลองภษาจากกายนาง เมือไดยินค้ำ
 อ้นหยาบคายเชนน นางก็ระถักถักคองของพระทริ แถกักล่าวอ้อนวอนให้ทรงไปรด
 โดยพระเมตควแห่งพระกฤษณะ พระธรรมราชก็เสด็จมา ณ ทนท ก้างพระกายจาก
 ด้ยคยของคทงหลาย เมื่อนางถูกเปเลองภษาทรง ก็ทรงบันคาดให้ม้ผาทรงใหม่แทน
 ทภษาทถูกกระชากออกไปทุกคอง จนกระทั่งผาทเปเลองออกมีจำนจนเป็นร้อย ๆ บัด
 นนก็ม้เสี่ยอองจากทประชุมค้ำถันทโยชนแถสรเวรีญนาง ส่วนพระภัมเด็นผู้ม
 กายถันด้วยคองมโกทร ได้ด้ยบานทจะมถาญชทุกค้ำถันแถวคิมเลอดเป็นกาเรเก

๑. โอรสองค์หนึ่งในจำนวน ๑๐๐ องค์ของชตุตราษฎ์

แคน เมื่อคงผาเท่าไรก็ไม่รู้จักหมดสิ้น ทุกคืนนั่งกรวดนั่งด้วยความเหนื่อยอ่อน
และอบอวล ขณะนั้นทูลรบบรรุในธรรมศาสตร์ โบกพัดให้ที่ประชุมสงบเสงี่ยม
กล่าวว่

“ท่านทั้งหลายในที่ประชุมนี้ ยังมีได้ตอบคำถามและคำร้องขอของนางเทวา
ปัทม ผู้กรวดให้อย่างหมดจดฟัง ความประพฤดิเช่นนี้ทำได้โดยคุณความดีและธรรมะ
ดงต้นแถว ผู้รับทุกข์เขามาสู่ที่ประชุมของสาธุชนอย่างผู้รอนรนด้วยเพลิงเผาผาญา
ที่ประชุมคือผู้ที่จะดับไฟทุกข์ ให้ความชุ่มชื้นแก่ผืนดินตามท่านองครองดีด้วยธรรมและ
ธรรมนิยมเจ้าทุกข์ ได้ร้องขอสิทธิของคนที่กำหนดในพระธรรมศาสตร์ ที่ประชุม
ควรตอบโดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ หรือดเกียดกระแจะโทษะ การเข้ามาสู่ที่ประชุม
อย่างผู้รุดทกกรรม แต่มิได้ตอบคำถาม ย่อมได้รับบาปกรรมของการพูดเท็จ ถ้า
ตอบอย่างผิดพลาดไซ้รย่อมมีบาปเท่ากบกล่าวเท็จ ดังมีเรื่องประหลาดที่และดูชันวัน
เป็นนิยายโบราณว่า

ในสมัยก่อนโพ้น มีราชาแห่งเทศยชื่อว่ประหลาด เขามีโอรสผู้หนึ่งชื่อ
วิโรจน์ วิโรจน์ได้โต้เถียงกับดูชันวันโอรสแห่งพระองค์เพื่อแย่งนางงามนางหนึ่ง
ได้ยินว่ ทั้งสองได้พระนินเอาชืดกกันแะกัน ในความที่ว่ใครเป็นใหญ่กว่ากัน เมื่อ
ไม่ตกลงกันได้ จึงพร้อมกันไปหาประหลาดขอให้เป็นผู้ช้ขาด ดูชันวันผู้เต็มไปด้วย
ความโกรธ กล่าวกับพระยาเทศยว่ “ถ้าท่านกล่าวเท็จ หรือไม่กล่าวอะไรเลย ศัวัษะ
ท่านจะแตกออกเป็นร้อยภาค ด้วยสายฟ้าของพระอินทรเทวาธิราช” ท้าวเทศยได้ยิน
เช่นนั้นก่ดาดตระหนกใจก่ดว่เป็นที่ยัง ไปเฝ้าพระกัศยปประชาบดี ทูลว่ “ข้าแต่พระ
เทพบิดรผู้ทรงรบบรรุในธรรมศาสตร์ ทรงเป็นอาจารย์แห่งทวยเทพ อสูร และ พราหมณ์

๑. ประหลาด เป็นลูกหิริญชกสิปที่ถูกระวีษณุฆ่าในอวตารปางที่ ๔ นรสิงหาวตาร

ทงทลาย ไปรดประทานคำตอบแก่ชาว ผู้ที่ตอบปัญหาด้วยคำเท็จ หรือไม่ตอบเสีย
 เถยนั้นจะไปสู่ภพไหน” พระกษัตริย์ตรัสว่า “ผู้ใดแต่ไม่ตอบปัญหาเหตุความหลง ความ
 โกรธหรือความกลัว เป็นผู้ยอมให้คนถ่มมรดกด้วยบาปของพระอรุณดังพินบวง เมื่อ
 ครบรอบบวงนั้นก็จะหลุดไปบวงหนึ่ง เพราะฉะนั้นผู้ใด ควรพูดความจริงในสภา
 โดยไม่มีสิ่ง เมื่อกกรรมใด อันควรถูกคำหั้นไม่ถูกคำหั้น บาปของกรรมนั้นครั้งหนึ่ง
 จะตกแก่ผู้เป็นประธานของที่ประชุมนั้น ส่วนที่เหลือ ๓ ใน ๔ ได้แก่ผู้ประกอบกรรม
 ทำผิด และอีก ๓ ใน ๔ เป็นของกรรมกรรมทางทงทลายในที่ประชุม ถ้าในสภานั้น ผู้ควร
 ถูกคำหั้น ได้รับคำคำหั้นไซ้ ประธานแห่งสภาบริสุทธิจจากบาป กรรมกรรมอื่น ๆ ก็
 ไม่ต้องรับบาป ผู้ประกอบกรรมคนเดียวเท่านั้นจะรับผลของกรรมนั้น ดูก่อนประหลาด
 ผู้ที่ถูกถามถึงกรรมคำสัตย์ แล้วให้คำตอบด้วยความเท็จ ย่อมเป็นผู้ทำลายเกียรติ
 คุณของบรรพบุรุษของคน ๗ ชั่วคน และทำลายคุณงามความดีของบุตรหลานคนอีก
 ๗ ชั่วด้วย ทุกข์ของผู้คู่ขนานถึงความมั่งคั่งกดี, ของผู้เสียบุตร, ของผู้มหมน, ของ
 ผู้พดตพรากจากมิตร, ของหญิงที่เสียสามี, ของประชาราชกุมาร ผู้ครองเวณคนทพย
 สัมบตของคนเคพระราชา, ของหญิงที่เป็นหมัน, ของผู้ถูกเสียถิ่น, ของหญิงที่ต้อง
 รวงสาม, ของผู้ถูกรบทรพยสัมบตฐานเป็นพระยานเทศ เหล่านี้เทพเจ้ากต่างได้ว่าไม่
 ต่างกัน ทุกขมประการต่าง ๆ เหล่านี้คอบทกขของผู้กล่าวเท็จ บุคคล เป็นพระยานเนื่อง
 แต่การที่ใดเห็น ไตยนี้ และเข้าใจ ฉะนั้น พระยานต้องกล่าวความจริงเสมอ พระยาน

๑. ในพระเวทเรียกว่า “เจ้าฟ้าอันอยู่ที่ไป” นับถือกันว่าเป็น เทวราชอันมีมหาเศรสักดิ์ ยิ่ง
 กว่าเทพเจ้าอื่น ๆ เป็นผู้สร้างและบำรุงทั้งเทวโลกและมนุษย์โลกนี้อำนาจเรียก “มาฮา” อันเป็น
 สิ่งบันดาลให้รอบรู้ในสิ่งทั้งปวง พระองค์ยอมส่งเทวทูตไปในที่สามทิศ เพื่อจดจำบรรดากิจการที่
 เทวความมนุษย์ประพฤติ พระองค์ยอมรับรู้อะไรของคนชนว่าใครกระ หอบตาจักร และ
 เกิดขซึ่งความเท็จทุกสถาน แม้ผู้ใดทำบาปมีกล่าวเท็จหรือเสียสัญญาเป็นต้น พระองค์ยอมเอา
 พระวรอุบาส คล้องไปลงทัณฑ์ หรือมีฉนั้นกับบันดาลให้มีอาการป่วยไข้ มีเป็นมารเป็นต้น (อีกจาก
 ทั่วยพระนลคำหลวง)

ของขวญววรรณคดี

ประมุข วรรณรักษ์

กวี กาธาน มาสโย เป็นพระพุทธรักษาศักดิ์เกี่ยวกับกวีชื่อหนึ่งแปลว่า กวีเป็นที่อาศัยแห่งคาถาทงหตาย คำว่าคาถาในที่นี้หมายถึงบทประพันธ์ของกวีนั่นเอง โดยปรกติกวีย่อมกล่าวถึงขมขระและเป็นที่คึกคักใจ กวีนี้พนษ์ยอมกำเนิดจากความสะเทือนใจของกวีนั่นเอง ถ้อยคำของกวีประคุดว่าอาศัยแอบอิงอยู่ในหัวใจของกวี จึงได้ชื่อว่ากวียอมเป็นที่อาศัยแห่งคาถาทงหตาย

ศัพท์ที่มีความหมายดีของสันสกฤต ในวงการแท็ยยอมเต็มไปด้วยการซึ่งไหวซึ่งพริบกัน มีความจริงบ้างมีความเท็จบ้าง หลอดดงกันอยู่ทั้ว ๆ ไป ศักดิ์สันสกฤตจึงมีศัพท์สำหรับเรียกการคำขายว่า "สคฺยานฤค" (สคฺยานฤค) คำนี้แปลตามตัวพยัญชนะว่า ความจริง + ความเท็จ :

คำสารภาพของนักเขียนนิยมฝัน โทมัส เดอเคอวินซึ่ง นักเขียนคนสำคัญคนหนึ่งของอังกฤษ ได้เปิดเผยเรื่องอันมีเป็นมรดกแก่ตัวเองได้อย่างไม่กตัญเเกรงใครที่มหาวิทยาลัยหลังจากสอบเขียนแล้ว เขาจะต้องเข้าสอบปากเปล่า แต่เขาหนีเสียเพราะกตัญเเกรงการสอบปากเปล่า เลยไม่ได้รับปริญญา จากนั้นมาเขาคองใช้ฝันระบัสคิฮารมณ และได้เขียนเรื่อง ซึ่งให้ชื่อเสียงแก่เขามากชื่อ "คำสารภาพของนักเล่นฝันชาวอังกฤษคนหนึ่ง"

โทษกของนางโรหิณี โรหิณีเป็นนางเอกในเรื่อง สัทธาธิษฐานว่ามัจฉานัก
 นัก สัมมเมธมัทธิด์เหต่าประจำคอยประกาศเกียรติคุณอยู่ คำกตอนบทละครเรื่อง
 สัทธาธิษฐานของพระยาศรีภริปรีชา (กมต สดักษณ) ว่าดังนี้ :-

อันโฉมยงองค์นางโรหิณี	องค์นี้มีบุญหนักหนา
เดื่องซื่อดีโฉมทุกพารา	ว่าทรงศักดิ์ดัดक्षणได้ภี
เป็นธิดาท้าวอาทิตยราช	บรมนาถธิบดีนครปิ่นนครศรี
ครองสิทธบรมราชานัน	สืบศรีสวัสดิวงศ์พงศ์พันธุ์
อาณาเขตคัพพารามิตานาง	ใหญ่กว้างทางเข้าคัมภี
ปดายแดนมีดงดำคัญ	ป้องกันอยู่ทั้งสี่ทิศ
คอดงข้างฝ่ายบูรพา	มีหม่มดำดิกากนิษฐ
กะตวยอยู่หนอครดงธิด	นกเหยียงสถิตตงประจิมประจำงาน
ดงทิศใต้ฝ่ายข้างนครเขา	คอดกับแดนเวราช้างอู่ด้าน
มีนกแก้วอยู่ในดงตาด	คอดงที่พระกุมารเข้าไป
อันฝูงสัตว์ทั้งสี่หมู่	รพตภาษาคนได้ชื่อขมกษัตริ
ด้วยอานุภาพนางทราวมวย	บันดัดเป็นไปทั้งน
ดำหรับประกาศเกียรติคุณ	ชมบุญชมโฉมมารศรี
ให้แพร่หลายไปทั่วชาติ	โดยมีกตติศัพท์ภามา
อันพินธุคนเนื่องจากสัตว์	ในตระกูลตงสัตว์คำ
แม่นคนสอนให้เจรจา	สัตว์คำจึงพูดได้ดังใจ

บ้านที่พระเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนา ท่านสุนทรภู่ได้แต่งประวัติตำบลบ้านท่งไว้ใน

นิราศสุพรรณของท่านดังนี้ :-

ผู้เฒ่าเฒ่าเรื่องที่ยาน	บ้านท่ง
ทำอยู่ที่ของมาถึง	ถิ่นถิ่น
และขอเชือกหนึ่งซึ่ง	เขาไม่ ให้เสีย
สถาปนาบ้านเขตต์คู้	คทงถึงแปลง

อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ของกรมศึกษาธิการ ตำบลบ้านท่งอยู่ในอำเภอ
นางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ประกาศสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ที่ ๒๐ กันยายน ค.ศ. ตรงกับวันพระบรมราชสมภพในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล สมาคมนิสิตเก่าจะได้จัดการถวายพระราชกุศล โดยให้ม้งานชน ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามกำหนดการต่อไปนี้

เวลา ๑๕.๓๐ น. หม่อมราชวงศ์ พระสุนทรชาติ สวัสดิกุล แสดงพระธรรมเทศนา พระราชประวัติใน พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล แล้วพระสงฆ์ ๔ รูปสวดบทธอยธรรม พระภิกษุนิสิตเก่า ๒๐ รูปสดับปกรณ์ ถวายเครื่องไทยธรรมแล้ว เป็นเสร็จการ

สมาคมนิสิตเก่า มีความยินดีขอเชิญนิสิตเก่า นิสิตปัจจุบัน และมีตรสหายไปประชุมกันในงานถวายพระราชกุศลนี้โดยพร้อมเพรียง.

“ยิ่งเห็นพระอำนาจประเทศไทย ใจหัวใจข้าจะขาดอยู่รอรอน”

จามรี

“อาตมภาพนั่งอยู่ในกุฏิ เวदानนพอดัสนาพักอาศัย ๓๒ ได้ยินเสียงเครื่องดนตรี ครางกะหม่มมากก็รู้สึกความดีงามนั้นเป็นเสียงเรือพระที่นั่ง อาตมภาพตั้งสติอารมณ์อยู่ ครู่หนึ่ง สวดสัจจะมงคลคาถาอยู่ในใจแล้ว คำนึงว่า ขอให้เสด็จไปโดยปราศจากภัยอันตรายใด ๆ เกิด คุณพระรัตนตรัยคงจะช่วยขจัดของภัยอันตรายที่เกิดแก่พระองค์ได้ แล้ว อาตมภาพก็มองเห็นเรือบินดี เครื่องดนตรีตามท่ามาบินวนอยู่เหนือพระมหานคร ครั้นครบ ๓ รอบแล้วก็บ่ายโฉมหน้าไปทางทิศตะวันตก มีฝนปรอยลงมาราวกระว่าละของนามนตรี ที่พรมลงมาจากฟากฟ้า ‘สมเด็จพระบรมมพิตรพระราชสมภารเจ้าขององค์โดยความ ปตอชกภัยเกิด และขอให้ทรงพระเกษมสำราญทุกทีจวาราศรี’ อาตมภาพถวายพระพร ขณะที่เราบินผ่านศีรษะอาตมภาพไป” พระภิกษุอาจารย์ของเราปรารภกับเราเมื่อเรา พากันไปเยี่ยมมนัสการท่าน

ท่านเพิ่งอุปสมบทใหม่เมื่อวันที่ ๓๓ กรกฎาคมเอง ท่านไม่เคยเยี่ยมพรา ยกับเราเลยที่ท่านจะบวช ท่านเพิ่งบอกเราในท้องแตกเซอร์ในวันเดียวกันนั้นว่า “บ้าย สองโมงครึ่งวันนั้นฉันจะบวช ทวดตราชบพิช ใครจะไปช่วยอุโมทนาด้วยก็ได้” แล้ว ท่านก็จากพวกเราไป

เราไปในงานอุปสมบทท่านแท้ ๆ แต่มีคนหาว่าเราไปเพราะเราหือในหลวง เราไม่รู้เลยว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จในงานอุปสมบทอาจารย์ของเรา ถ้าเรา รู้ เราจะยกพวกไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท นับด้วยจำนวนพัน อย่างที่เราได้ทำมาก่อน ใคร ๆ ที่หน้าพระที่นั่งจักรมหาปราสาทก่อนนั้นเพียงวันเดียว นี้เราไปกันเพียงจำนวน ร้อยเราไปเพื่อช่วยงานอาจารย์ของเราต่างหาก

และก็เป็นกวีตัวอย่างหนึ่งที่เรามีโอกาสได้เฝ้าทอดระของ ชลัพระบาทอย่างใกล้ชิด เป็นศิริมงคลแก่พวกเราอย่างยิ่ง เพราะการเสด็จพระราชดำเนิน ครังนี้เป็นครั้งแรกในรัชกาลที่ ๘ เป็นครั้งแรกที่เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระบรมมหาราชวัง นับแต่เสวยราชย์มา

ทรงพระกรุณาทำไว้มากมายด้วยสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พวกเราคงแถวรับเสด็จคงแค่ประตูวัดจนถึงประตูพระอุโบสถ ประทับพิงพิงในพระอุโบสถหอมดมไปด้วยพระประยูรญาติที่ฝ่ายในแต่ฝ่ายหน้า ทรงเยี่ยมพระสงฆ์น้อยๆ เป็นที่น่าเคารพสักการะยิ่งนัก

“อาจารย์คะ” คนหนึ่งในพวกเราเอ่ยขึ้น “ที่บวชอย่างอาจารย์อย่างนี้หรือคะที่เรียกว่านาคหลวง”

“หามีได้” ท่านกล่าว “นาคหลวงต้องบวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม”

“ก็... ”

“ถ้าอยากวีเรื่องนาคหลวง อ่านในหนังสือพระราชพิธีสิบสองเดือนตอนเดือน ๘ ท่านเดินไปหยิบหนังสือมาเดี๋ยวนี้ว่า “นี่ ตั้งแต่หน้า ๔๘๒ นี้เป็นต้นไป”

“ก็ในหลวงเสด็จนี่คะ” เถียง

“นั่นเป็นการล่วงพระองค์ และเป็นพระมหากษัตริย์คุณ”

“ทำไมไม่บวชนาคหลวงล่ะคะ” ถาม

“เราต้องการบวชเพื่อถวายพระราชกุศลแต่ในพระโลก ถ้าเป็นนาคหลวงเราก็ถวายพระราชกุศลไม่ได้เต็มที่ เพราะจะต้องใช้เงินของท่าน ใหนๆ เราจะอุทิศถวายท่านทั้งทีแล้ว เราออกเงินของเราเองดีกว่า และไม่ต้องไปรบกวนให้เป็นที่รำคาญพระราชหฤทัยในเวลาอื่นไม่สมควร เราจึงบวชกันเงียบๆ” ท่านตอบ

“อาจารย์คะ เมื่อวันที่ ๓๘ เราไปตั้งเต๊นท์มาคะ” คนหนึ่งกล่าวขึ้น

“โดยนว่าไปกันถึงตอนเมืองมิใช่หรือ” ท่านถาม

“คะ แท้กันไปตั้ง ๓๐ กว่าคันรถ กระทบจนยาวเหยียดเที่ยวคะ”

“มีคนไปถวายความจงรักภักดีกันมาก”

“เมื่อวันก่อนซิคะ คนแน่นไปหมด ที่ในวังเนาะคะ เน้นจนรถยนต์พระที่นั่งก็เดินไม่ได้ คนล้อมกันราวกับจะยึดรถพระที่นั่ง ทหารมาได้คน คนไม่ก่ดัดทหารในหลวงท่านตรัสห้ามไม่ให้ได้ ท่านว่า ‘ช่างเขาเถอะ’ พอสิ้นพระราชกระแส คนก็มุงกันเต็มไปหมด เมื่อไม่มีทางทรงพระที่นั่งจะเดินไปได้ก็เสด็จลงทรงพระราชดำเนิน”

“แล้วคนก็ล้อมท่านไว้อีก” อีกคนหนึ่งสอดขึ้นมา

“ท่านท่านมีพระราชดำรัสว่า ‘หัดกไปหน่อย แล้วนี่ ๆ นะ ฉันทจะถ่ายรูป’ พดางทรงยกกล้องขึ้นในระดับพระเนตร ราษฎรปฏิบัติตามพระราชกระแสอย่างพร้อมเพรียงราวกระว่าได้นัดหมายกันไว้ นั่งเงยบ นิ่งเกือบจะไม่หายใจกันเลย เงยบอยู่จนกระทั่งได้ยินเสียงกรกทกกล้องซึ่งอยู่บนเบงกหน้า ประณมมือกันเป็นคืบไปหมด ไม่ว่าจะเด็กเด็กผู้แก่ผู้เฒ่า”

“แล้วมียายแก่คนหนึ่ง” อีกคนหนึ่งกล่าวขึ้นบ้าง “เข้าไปกราบที่พระบาท กราบบังคมทูลว่า ‘ฉันเกิดฉันกระหม่อมอย่าเสด็จไปให้นานนักเลย อย่าทิ้งราษฎรไว้ให้ว้าเหว่หัวใจ’ มีพระราชกระแสว่า ‘ยายก็ ราษฎรตั้ง ๓๗-๓๘ ล้านฉันจะทรงได้อย่างไรเล่า’ แล้วก็ทรงถ่ายรูป ทรงหันกล้องไปทางไหนทางนั้นก็เงยบกับ เชอ พังยั้งเสียงกว่าปากคีตของจอมพล ประทับยืนอยู่ในท่ามกลางอาณาประชาราษฎรของ พระองค์ซึ่งล้อมวงอยู่อย่างแน่นขนัด นับเต็มใจเดียวเป็นที่สุด ไม่เคยมีพระมหากษัตริย์ ในรัชกาลไหนที่ทรงเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้าเฝ้าได้ใกล้ชิดเพียงนี้เลย ทางตอนหลัง ๆ

มีการตบถนบียง เพราะต่างก็อยากที่จะเขาให้ไกลที่สุดที่จะไกลได้ ราชของครกษคองกันเดียวแทบแย้ แต่ไม่เห็นท่านไหนไหว”

“และเพราะพวกเราอยู่ไกลดีมาก เขาก็เลยตั้งกันว่านี่ดีสุดๆ เขาไปกอดพระบาท”

“แต่ข้อความจริงเป็นอย่างไรละ”

“อาจารย์คิดดีซิคะ พวกเราได้รับการศึกษามาถึงขั้นนี้ เราจะทำได้เช่นนั้นในเมื่อไม่ใช่กาละเทศะหรือคะ ที่ใครควรทำก็ไม่ควรเราย่อมรู้ และถึงจะเป็นจริงก็ไม่เห็นเสียหายนะไร ท่านเป็นเจ้าของชีวิตของเรา”

“นั่นแหละ จะทำอะไรให้ระงับตัวไว้เดี๋ยวนะ เรานะชั้นมันสมองของประเทศเดี๋ยวนะ ทำอะไรอย่าให้คนเขาว่าได้เดี๋ยวยังเป็นผู้หญิงด้วยยิ่งลำบาก” ท่านสอน

“เดี๋ยวนะ ถ้าอะไรเกี่ยวกับในหลวงแล้ว ถ้าไม่ดี ต้องเป็นพวกเราทั้งนั้นอยู่ดี ๆ ก็ว่าเรานั่งแต่ดัดจริตดัดจริตขมพูเขยิบครกพระที่นั่ง อาจารย์คิดดูทีหรือคะว่าพวกเรานะหรือจะเป็นบาถึงกับทาเช่นนั้นได้”

“นินทาภาเถเหมือนเทนา” เสียงหนึ่งยิ้มคำดูนทรภูมาซัด

“อาจารย์คะ เราเอาเข็มถักดัดพระเกี้ยวครามหาวิทยาดัยไปทุตเกล้า ๆ ถวายด้วยคะ”

“อ้อ อากมภาพเห็นแล้ว เป็นดีของอินเด็ก ๆ ทรงถกตคตผาผูกพระค้อ”

“อันนั้นแหละคะที่เราทุตเกล้า ๆ ถวาย” รุ่มกันอธิบาย “มีพระราชกระแด้ว่าอย่างไรบ้างคะ”

“ครี๊ดว่า ถูกศิษย์พระเขามาให้เดี๋ยขอให้พูด”

“แต่ดูว่าอย่างไรอีกเจ้าคะ”

- “ว่า ‘ไม่ว่าจะไปไหนก็พบแต่พวกนี้’ ”
- “จริง ๆ ค่ะ แล้วอาจารย์กราบบังคมทูลว่าอย่างไรคะ”
- “ว่าเขารู้จักกัณฑ์ต่อสมเด็จพระบรมพิศพรราชาธรรมเจ้า”
- “แล้วท่านว่าอย่างไรคะ”
- “ไม่เห็นท่านว่าอย่างไร แต่เมื่อทูลถามว่า ทรงจำหน้าได้บ้างไหม ท่านว่าเห็นคนจำหน้าได้หมดแล้ว พวกนี้ บางวันเขาเผาศงสามหรือสี่ครั้งก็มี ทหน้าพระบรมศพจะพบเสมอ”
- “ท่านกริ้วไหมคะ”
- “ไม่เห็นกริ้ว แต่คิดว่า ‘พวกมันช่างซนเสียเหลือเกิน’ ”
- “ซนอย่างไรคะ”
- “ท่านว่า ‘มันซนจริง ๆ จนหนีไปชนมาที่หอพระคันธารราษฎร์ ในวัดพระแก้ว ซนเหลือเกิน’ ครัดพร้อมไปกับโคลงพระเคี้ยว”
- “ท่านไม่กริ้วหรือคะ”
- “ไม่เห็นท่านกริ้ว เป็นแต่ทรงแย้มพระสรวลว่าซนเท่านั้น”
- “ทรงถ่ายรูปพวกเรากำดั่งบันดด้วยคะ” เจ้าคือ
- “ที่จริงก็ออกจะเกินไปจริง ๆ ทุก ๆ คนก็อายุ ๒๐ กว่าแล้วทั้งนั้น ไม่ควรจะเที่ยวมันบ้ายเช่นนั้นคนอื่นเขาจะว่าได้”
- “ก็เรารู้จักกัณฑ์ต่อท่าน อยากจะเผ้าทูลละของขลุ่ยพระบาทินคะ”
- “เผ้าก็ควรเผ้าเป็นกิจจะลักษณะซี หนีไปบ้นบ้ายเผ้ามอย่างวี” ท่านดู
- “อาจารย์เล่าเรื่องไปเผ้าซีคะ”
- “ก็เล่าแล้ว”

“เผ่าทพระทงบรมพิมานหรือคะ”

“ถูกแล้ว”

“เวลายังไปรู้งี้ทำไมบ้างคะ”

“เฉยๆ”

“ไม่นึกถึงในพระโกศบ้างหรือคะ”

“ฉันไม่มีปัญหา เพราะไปที่ไรเคยไปเผ่าท่านทุกที่ ออกจะรู้งี้ทุกชาติๆ และ
เคี้ยวๆ อยู่บ้าง แต่เมื่อเอาทางพระเข้าข่มกพอจะจางๆ ไปได้บ้าง” หน้าตาดดง

“ทรงรับทห้องไหนคะ”

“ทางมุขหลัง”

“ท่านทรงทำอะไรอยู่คะ”

“ประทับอยู่ที่พระเกาอี้ ดูเหมือนจะทรงหนังสือ วรรณคดี อยู่”

“ครี้อะไรกับอาจารย์บ้างคะ”

“ทรงนมัสการแล้วนิมนต์ให้นั่ง”

“ในห้องมีอะไรบ้างคะ”

“ถามจุจเหลือเกิน” ท่านบ่น “มีของที่ทำด้วยฝพระหัตถ์ เครื่องมือช่างไม้
กต้อถายรูป พืดมรูป บนโต๊ะทรงพระอักษรมีเจ้าขงเด็กๆ เจ้าหนึ่ง ดดงไว้ครึ่งเจ้า
คงดดถายสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช”

พวกเรานั่งเงี่ยบด้วยความตั้งใจ ท่านกต่างต่อไป “นอกนั้นมีรูปที่ทรงถาย
โดยมากเป็นพระบรมรูปสมเด็จพระเชษฐาธิราชในพระอิริยาบถต่างๆ ทรงอดรูปพระ
แก้วมรกตดูเหมือนจะขยายเป็น ๓๒ นิ้ว ทรงถายได้ชัดเจนนัดมาก”

“แล้วสมเด็จพระราชชนนีเจ้าคะได้เข้าบ้างไหมคะ”

“บางคราวก็มาประทับรวมอยู่ด้วย”

“ท่านตรัสถึงในพระโกศบ้างไหมคะ”

“ไม่ได้ยินตรัสถึง โดยมากท่านทรงคุยถึงเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธรูปค้ำนา ปรัชญาทางพระพุทธรูปค้ำนาบ้าง ปรัชญาของชาวตะวันตกบ้าง มองเตสกีเออร์ วอลแตร์ รูสโซ ทรงศึกษาเป็นอย่างดีและลึกซึ้งมาก”

“แล้ว.....”

“แล้วก็เลยถวายพระพรดา ขอให้เสด็จพระราชดำเนินไปโดยสวัสดิ์ และทรงพระเกษมสำราญ” ท่านคืบท

“อาจารย์คะ แหม ทถนพระราชดำเนิน ตลอดทางเสด็จฯ เขาแต่งธง ธงชาติคู่กับธงมหाराชฉินใหญ่ซึ่งอยู่ตลอดทางเที่ยวคะ คิดนึกแต่เข้ารับไปในวัง ผู้คนมากมายก่ายกอง สองฟากถนนเต็มไปหมด ในวังก็แน่น พอได้เวลาเสด็จออกก็พระที่นั่งบรมพิมานพร้อมด้วยเสด็จพระราชชนนี เสด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องเต็มยศจักร เสด็จพระราชชนนีทรงพระภูษายกตั้งนาคาดอ่อน ฉลองพระองค์เนื้อเขากบด สายสะพายจักร เสด็จกรมหมอดวงทิพย์รัตนฯ ทรงอ่านคำถวายชัยมงคลแทนเจ้านายฝ่ายใน มีพระราชดำรัสด้วยแล้วเสด็จพระราชดำเนินชนวนรถพระที่นั่ง ไปสู่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อรถเทียบพระทวารด่านหลังแล้วเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระอุโบสถทรงนมัสการดาพระพุทธรูปมหาณรัตนปฏิมากร พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าและข้าราชการเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทททนน พระราชทานพระราชหัตถ์ให้นายกรัฐมนตรีแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับตามทางเดิม ประทับรถยนต์พระที่นั่งเคลื่อนออกจากพระบรมมหาราชวังช้า ๆ รถเป็นรถเบ็ดประทุน ประชาชนได้เฝ้าอย่างพร้อมเพียง คนฮาดยอาวณกันมากแต่ียงแต่ไซโยก็กักขังท้องถนน ไม่ว่าจะเสด็จผ่านไปตอนไหนจึงตามกันเกรียวไปหมด ทหาร

เรียงรายทางตลอดไปเหมือนอย่างเมือขามา แต่เคียงข้างแทนที่จะเป็นส้มเด็จพระบรม
 เชษฐาธิราชกลับเป็นส้มเด็จพระราชชนนี ส้มเด็จพระราชชนนีนั้นทรงฉลองพระเนตรด้
 คำ แต่งให้เห็นว่าทรงพระกรรแดงมาแต่มีไฉนน้อย เพราะเมือขามา มากั้นดำพระ
 องค์แต่ซากดัด กลับไปเพียงต้อง ภาพเสด็จพระราชดำเนินครั้งนั้นเป็นภาพทศคนใจยัง
 นึก รุดเดินไปตามทางที่กระโถกกระทิงถึงสนามบินคอนเมือง”

“ดีพวกผมไม่ได้ครับ” พวกผู้ชายซัดคอ “ผมคนกันตงแต่เช้าเพราะต้องรีบไป
 จดการ ถอดรถยนต์ถึงไว้จะไม่มาตามนัด เห็นอยเด่นเห็นอย แต่กั้นได้เพราะ
 ความจงรักภักดี บางคนนอนไม่หลับ พอได้เวลา ก็ไปบงการอยู่ที่หน้ามหาวิทยาลัย
 พอเห็นรถยนต์เขาเทียบที่ เห็นเพื่อนฝูงทยอยกันมา ใจค่อยเป็นสุขขึ้น พอได้เวลา
 เราก้อออกรถทันทีเลยครับ”

“รถคันหน้ามีขังตั้งหมอนใหญ่ โบกกลับดับออกซัดเตียงคะว่า ‘ชาวจุฬาลงกรณ์
 มาแล้ว’” พวกผู้หญิงแย่งเล่า “รถยนต์ตามกันเป็นแถวยาวเหยียด จากมหาวิทยาลัย
 มุ่งหน้าตรงไปยังคอนเมืองสนามบินที่จะตั้งเสด็จ บางคนทมาช้า ตั้งเตียงรองเรียกจน
 เดี๋ยงหลง แต่เราก้อรีบกันไปได้หมดทุกคน ตามทางเราตุนก เราว่าเริง เราม้ออาหารเข้า
 และบ้ายเตรียมไปค้อยอย่างพร้อมเพรียง ถ้าอาจารย์ไม่มาบอชเสด็จคงได้ไปกับพวกเรา
 แน่นขนเตียงคะ”

“พอเราก้อถึงสนามบิน” ผู้ชายเล่าต่อไป “เจ้าหน้าที่กองทัพอากาศได้คอยรับ
 ให้ความสะดวกแก่เราเป็นอย่างดี รถของเราเข้าจอดในบริเวณสนามบินอย่าง
 เรียบร้อย เราดงกันอย่างมีระเบียบ เตรียมการรับเสด็จฯ ตามสถานที่ซึ่งเจ้าหน้าที่จัดไว้
 รับรองเรา ถ้าเราไม่ได้ไป คอนเมืองคงไม่ครึกครื้นส้มพระเกียรติกันเป็นแน่ แม่พวก
 เรานับพันยังดูโหรงเหรง ด้วยเหตุที่สนามบินกว้างใหญ่เดี่ยเหลื่อประมาณ”

“เราขออยู่ไม่นานนัก” พวกผู้หญิงเจ้าบาง “ก็มองเห็นกระบวยนรกพระทนต์
 แล่นตามกันมาทางปากสนามบินตรงข้ามโน้น มีรถสามเล่มเป็นกระบวยนรกยัด มีคน
 ตามเล่มมาตั้งถึงคอกเมืองอักษิไช่น้อย ผิดกันแต่เขาไม่ได้มารออย่างพวกเรา พระ
 รัตนตพระทนต์แดนไกลเขามาทุกทๆ กระทั่งถึงบริเวณสนามบิน คนค่อยๆ ออกจาก
 ใจจืดจางอยู่ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระราชชนนี พอพระทนต์แดนไกลจะถึง
 พวกเรา เราก็โบกขมือที่เราถืออยู่ในมือ ปากส่งเสียงไชโยรับชมหาราชที่โบกอยู่หน้ารถ
 พระทนต์ ทรงแย้มพระสรวลแค้นน้อยทงสองพระองค์ ทรงรับการเคารพของพวกเราด้วย
 ฝ่าพระพักตร์อันงามแจ่มใสอยู่ตลอดเวลา พอพระทนต์เทียบที่ แตรวงกับบรรเลง
 เพลงสรรเสริญพระบารมี ชมหาราชฉิ่งใหญ่ก็ค่อยๆ เดินลงขบวนด้วยอดเส้าตรง
 สูงสุดในกองทัพอากาศ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จลงจากรัตนตพระทนต์พร้อมด้วย
 สมเด็จพระราชชนนีและผู้สำเร็จราชการ ทรงต้อนรับพวกเรา ณ ที่นั้น เราได้มีโอกาส
 ทูลเกล้าฯ ถวายของทูลเกล้าฯ คือโถหัทธมภระดาษตราพระเกี้ยวดวงยาดัสมพู พร้อมด้วย
 ดอกไม้สดเป็นภรณ์ถวายข้มงคลโถงสองพระองค์เสด็จพระราชดำเนินด้วยความปลอดภัย
 ภายแฉะทรงพระเกษมสำราญ ทรงยอมรับคำถวายข้มงคลของพวกเรา แดงเสด็จฯ ขึ้น
 เป็ดยนเครื่องทรงเป็นเครื่องปกคิ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องสำอาง ใจทุกข เมือ
 พระอุระประคบบเขมพระเกี้ยวครามหาวิทยาดยทพวกเรากุ่ดเกล้าฯ ถวาย ทรงถ้ายรูปประ
 ชาชนที่ไปส่งเสด็จทุกคราว ทปปรากฏ พระกายแก่ประชาชนจะไต่ยืนเสียง โห่ร้อง กน ดันน
 หวนไหววากับแผ่นดินจะถล่มทะลายลงไป เป็นที่น่าคนเดินแฉะปดมมีติเป็นต้นพัน”

“พอได้เวลาดำมดรถก็เสด็จออกไปประชาชนได้เข้าทูลละ ออง ชุด พระบาท อัก
 วาระหนึ่ง” เสียงเบาดง “รัตนตพระทนต์เตรียมเทียบที่สำหรับประทับไปยังเครื่องบินที่
 รออยู่ในสนามบินข้างหน้าโน้น แต่ทรงมีพระราชประสงค์จะให้ราษฎรได้เฝ้าอย่างเต็ม

ที่โดยใกล้ชิด จึงทรงตระเตรียมความสำราญด้วยพระองค์ ทรงพระราชดำเนินไปยังเครื่องบิน
แทนทรงรถยนต์พระที่นั่ง ราษฎรเฝ้าเฝ้าออก วิงวอนหน้าดอมหลัง ครวงแฉ่วครวงแฉ่ว
เราจึงตาม วิงวอน ด้วยความจงรักภักดีเพื่อจะส่งเสด็จให้ใกล้ที่สุด ให้ชิดที่สุด และเราก็
ตะลุยกันไปจนถึงเครื่องบินพระที่นั่งอันเป็นที่หมายสุดท้าย มิใช่ใครจะห้ามจะกัน ทั้ง
ทหารไทยทหารฝรั่ง เราทั้งชายหญิง ทั้งราษฎร ทั้งนักร้องมิได้เกรงกลัว ความจง
รักภักดีมิยอมย่อหย่อนสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น พาให้เราเข้าถึงที่หมายตามประสงค์ ราษฎรเข้า
ห้อมล้อมองค์ประมุขของชาติอย่างหนาแน่น สมเด็จพระราชชนนีหลัดหลายเข้าไปในฝูง
ชน เป็นเวลานานจึงออกมาสัมผัสกับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้

“พอได้เวลาจะเสด็จขึ้นเครื่องบิน พระราชทานพระราชหัตถ์ให้ประธานคณะผู้
สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการอำลา แล้วเราโดยนกระแฉ่วพระราชดำรัสคำสุดท้าย
ว่า ‘แม่เจ้า ชนชาละ แฉ่วเสด็จขึ้นประทับอยู่ในเครื่องบินตามหมานัน’” หยตพุกกั้น
นำตายส่งครวญแล้วกล่าวต่อไปว่า “ตอนนั้นข้าพเจ้าใจพวกเราหายใจไปครึ่งหนึ่ง ที่เหลือ
อยู่ดูเด่นชัดแฉ่วอ่อนแอเหลือเกิน เราอยากจะเปล่งเสียงไชโย อยากจะกล่าวคำ
ถวายพระพร ขอให้ทรงพระเจริญ ขอให้เสด็จไปโดยปราศจากอุปัทวันตราย แต่
เราเองไม่ออก ทุกคนยืนตระหงางไปหมด ยิ่งตอนเมื่อพนักงานประจำเครื่องบินเดือนที่
กหนดเครื่องบินออก ใจหายไปอีกหน่อยหนึ่ง นำตาชั่งจะคลอหน่วยพวกเราทุกคน
อยู่แล้ว ความตื้นตันใจมีอยู่เต็มอกจนพูดบรรยายไม่ถูก มิใช่จะเรียนอาจารย์ว่า
อย่างไร แฉ่วยังตอนที่เห็นใบพัดหมุนที่ตอนหนึ่ง สอง สาม พอถึงสี่ ใจหายวาม
ราวจะหัวใจจะหยุดเดินไปเฉย ๆ คือเมื่อเสียงกัมมัตติจากผู้ชายพวกเราตะโกนออกมาว่า
‘ขอให้ทรงพระเจริญ ไชโย!’ เท่านั้น เราก็ร้อง ไชโย ออกมาได้พร้อม ๆ กันสามครั้ง
แต่คงจะไม่ทรงได้ยินเสียแล้ว เพราะเสียงเครื่องยนต์ดังเครื่องครางดังนั้นทวนในหู
อยู่ มีหน้าข้าแฉ่ววงยังบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีกมลเปลี่ยออก แต่คงจะทอด

พระเนตรเห็น ชงในมือเรา ไบกลถวายช้อยเป็นแน่ ชงดื่มพูนใหญ่ของเรา ก็ ไบกล
ช้อยมิได้ขาดระยะ กระทั่งเครื่องบินเด่นไป ไกลออกไป ไกลออกไป ทางสุดสนาม
โน้น เราก็งงคั่งเงี้ยวอยู่อย่างไม่ว่าพระบิดาจนมองไม่เห็นเครื่องบิน เพดงสรร
เสริญพระบารมียังบรรเลงอยู่ ชงมหาราชค้อยๆ เดือดงจากยอดเต้าที่ตื้นน้อยๆ จน
ถึงมือคนชกชง เด็ดจกานศักระพอกเรามาอีกครั้งหนึ่ง เสียงไซโยยังกักก้องอยู่ราวกับ
ตอนเมืองจะถล่มทะลายลง ชงในมือยังไบกอยู่ ใจตอยหวิวๆ น้ำตาไหลลงอาบหน้า
เกือบทุกคน คนแก่ๆ หลายคนก้มลงกราบกับแผ่นดิน เครื่องบินยังบินอยู่ บ่ายหน้า
เจ้าสุพรรณคร เรามองดูเครื่องบินตงเต้าใหญ่มหึมา แดงก่แดงก่ เด็กกระตงเบน
จุดจางหายไป ในท้องฟ้า พวกเราคนหนึ่งบนพุ่มฟ้า จากตอนของใครตอนหนึ่งเปดงเสียง
เบาๆ ออกมาพร้อมกบพรวดนาคว่า "การมาเยือนถิ่นทองของบพิตร จะตั้งจิตต์
เดือนไทยไม่รหาย....."

อาจารย์ของเรานั่งฟังนิ่ง ท่านถอนใจแล้วพูดออกมาเบาๆ ว่า "ฟังราวจะ
ว่าได้ไปอยู่ที่ตอนเมืองเอง ไม่ได้ไปก็เหมือนได้ไป คือใจที่ได้ข่าวว่าเด็ดถึงเวียงร้อย
แล้วด้วยความปลอตภัย ของจงทรงพระเจริญและทรงพระตำราญเกิด" ท่านกล่าวในที่สุด

"อาจารย์คะ วันนเราไปเฝ้าพระโกศกั้นมาคะ" คนหนึ่งกล่าวชวน

"มีคนมากไหม" ท่านถาม

"มากเหมือนกันแหละคะ แต่ไม่เหมือนเมื่อเด็ดจอยู่"

"แน่ละ นินไปเฝ้าทางต้ององค์" ท่านว่า "แต่ถ้าหรับพวกเรา ซึ่งทงต้องพระ
องค์โปรดปรานอยู่ไม่ควรจะขาด ควรจะหาโอกาสไปเฝ้ามอๆ กตัญญูกตเวทีธรรมเป็น
ธรรมอันประเสริฐ พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญ อาตมภาพเองก็พยายามหาโอกาส
เข้าไปเฝ้าอยู่เสมอเหมือนกัน ตอนค้าๆ เห็นคนน้อย บางตาไปบ้างก็รู้สึกตงใจ ใน

หตวงเสด็จไปแล้ว ถ้าระดกถึงท่าน ฮาดยฮวารณในท่าน ก็ไปเฝ้าสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชเถิด สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบท่านก็คงจะทรงชื่นชมยินดี และแม่ในพระบรมโกศเองก็เถอะ ถ้าทรงทราบได้ด้วยพระญาณวิถิตใด ๆ ในความจงรักภักดีของอาณาประชาราษฎรของพระองค์ที่มีต่อพระองค์และสมเด็จพระอนชวธิราชแล้ว ก็คงจะทรงปลดปล่อยปลดปล่อย เพราะเมื่อยังทรงดำรงพระชนมอยู่ก็ทรงมีพระราชหฤทัยห่วงใยในไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของพระองค์เป็นอย่างมาก ไปเกิดพากันไปถวายบังคมพระบรมศพ ไปถวายความจงรักภักดีต่อท่าน กตัญญูกตเวทินันแหละ พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญ ”

เรากราบลาท่านกลับ และเมื่อออกมาจากวัดแล้ว คนหนึ่งในพวกเรา
บนพมพมขณา

“เมื่อวันพระเสด็จพรากจากสยาม
หทัยความอัสสัชดยิ่งดังไห
ยังเห็นพระอัมมาประชาไทย
โอหัวใจข้าจะขาดอยู่รอนรอน ”

“ไชยณรงค์ ”

(ร้านนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

มุมหนังสือวีรประวัติประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน

จำหน่ายอาหารฝรั่ง เครื่องดื่มต่างๆ

รับจัดการเลี้ยงอาหาร และน้ำชาทั้งในและนอกสถานที่

เมฆทต

ของ รัตนกวี กาดิทาด

ศ. ณ อยุธยา

(ต่อจากฉบับกรกฎาคม)

ดั่งดาราอดุระแพ้อ	พกผัน
เพราะเมฆมีรูปกาย	จิตใด
เป็นเพียงกลุ่มหมอน	ไออตก ผัดมอ
โยจักชั่วชั่วได้	ดั่งเป็น
ควรวิดเห็นอกเศว	ดัดกรรม ยักเยย
ผู้ทรกทาเชม	คตจวาง
มกเนรเทศผู้ธรรม-	ชาติซึ่ง
มีชีพแฉะร้างไว้	จิตคกาย
“อ้าพลาหกชาติเชอ	บุษกรว - วฤต ^๒ เอย
แปรรูปตามทัยหมาย	มั่งได้
อ้ามขบุรุษอินทรา ^๑	จอมเทพ ทวยเอย
ทศนชนชาไหว	ท่านรา

๑. ผู้ที่รักทำให้เศร้า มักชอบใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ ท่ามกลางสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต
๒. บุษกราวฤต สืบมาจากวงศของ บุษกราวฤตคก คือเมฆใหญ่ในพรหมปรางะ เมฆแบ่งออกเป็นสาม คือ กำเนิดจากไฟหนึ่ง เป็นลมหายใจของพรหมหนึ่ง เป็นปีกของกเขาซึ่งพระอินทร์คัดออกหนึ่ง ใน Purana Sarvaswa ว่าเมฆที่เรียก บุษกรนั้น เป็นเมฆใหญ่ ไม่อับน้ำ จึงได้ชื่อในโลกมนุษย์ว่า บุษกราวฤตคก
๓. บุษบุรุษของพระอินทร์ Counsellor divine เมฆเป็นสหยาพระอินทร์ เพราะอยู่เขาไกลสควย

ข้าพชีพดศพกพอง	โดยพรหม ดิชาติแด
ขอท่านกรุณาฟัง	คนน้อย
อุทธรณ์ผู้อุ้มคุณ	ถึงเปด้า ผดนา
ประเสริฐกว่าไฉน	จากพาด ^๑
อำนาจหนักหน่วงผู้	ทุกข ^๒ ท่านเฮย
เชิญช่วยนำสารคน	ดั่งนี้
ข้าพชีพดศพกนฤมด	เพราะเหตุ เควระที่รา
องค์กุเวรท้าวซัง	ชัดเคื่อง
ปราณ ^๓ สังเวชชัย	เกิดวา - วิครร ^๔ เอย
วานท่านเขจรเมือง	อด ^๕ โน้น
ปราสาทอาบอากาศ	จันทร ^๖ กฏ คีระ ^๗ นอ
พาหิรอุทยาน ^๘ ฟ้าโพ้น	ผ่องพราย

๑. ประเสริฐกว่าไฉน จากพาด บอกเล่าแก่ผู้มีสัสต์ย์แม้จะไม่ได้ผลอะไร เพราะช่วยไม่ได้ ก็ยังดีกว่า บอกเล่าแก่คนพาลแล้วได้ผลดี เนื่องจากใช้ความเป็นพาลเข้าช่วย
๒. เมฆซึ่งเป็นท้องของมีผู้มีทุกข์ในใจ
๓. วาวิครร^๔ ผู้มีน้ำในท้อง คือ เมฆ
๔. อลกะ เมืองของท้าวกุเวร และบริวารคือ อสูร อยู่บนเขาไกลาศ
๕. พระจันทร์ ซึ่งพระสิวะทศเป็นปิ่น บางทีเรียกว่า ดาวดวงที่สาม ตรงหน้าผากพระสิวะ ๆ อยู่เขาไกลาศ ฉะนั้นจึงเป็นสหชาตกับท้าวกุเวร
๖. พาหิรอุทยาน สวนชั้นนอก หรือสวนในชนบท (บ้านนอก)

ถนัดถยอวยรุตเต้า	ความกระแสร ๑๓๒๕
หญิงจากด้ามหม้าย	เมฆจ้อง
ก่อนจิกคัมคองเต	พอบพบ พักครท่าน
ชุษมวคณม ๑๓๒๖	วันรมย์
ใครทงเม็ชชบเศร่า	กระแ่งคัตย์ ๑๓๒๗
ยามเมื่อเมฆชากม	เค็ดอนโกด
ใครใครบ่ใจจนกรรจ	ถนุช เป็ดยวโอ
แม่ทาดเช่นข้าไว้	อิดสร.

๑. ผู้หญิงฮินดูโบราณ มีธรรมเนียมว่า เมื่อเวลาสามีเดินทางจากไป ภรรยาจะต้องขมวดผมไว้ เป็นมวยก่อนเดิยเรียกว่าเวลี และเมื่อสามีกลับจึงจะแก้ขมวดผมนี้ได้ ซึ่งเวลาที่สามีกลับบ้านมักจะเป็นเวลาใกล้ฤดูฝน ฉะนั้นเมื่อหญิงผู้สามีจากไป แลเห็นกลุ่มเมฆลอยมาที่รู้ว่าใกล้ฝนจะตกสามีจะกลับแล้ว จึงตั้งใจขมวดผมของตน เพราะไม่ซำก็จะได้แก้ออก แต่ถึงกับในเรือนไม่มีหวังจะได้เห็นขมวดผมของเมียแก้ออก จึงได้แต่ปลอบใจตนเอง โดยวานเมฆเป็นสื่อไปปลอบเมีย

(มีต่อ)

ยาสีฟัน “คาโบแลกซ์” สีแล้วฟันขาวสะอาด
 ไซ้ “คาโบแลกซ์” ทุกๆ เช้า ฟันของท่านจะเป็นเงางาม
 คาโบแลกซ์ ของ พวงเล็ก
 มีจำหน่ายที่ร้าน
 “อรวิณฑ์”
 ถนนเฟื่องนคร กรุงเทพฯ

ศิลปะกระบวนการโคลงของสุนทรภู่

ของ

เจือ สตะเวทิน

บางทีคนที่หายก็ตองมานั่งเสียใจว่างานที่เขาทำลงไปแล้วนั้น หากจะไม่ทำเสียเลยจะดีกว่า เพราะมันทำตายเกียรติที่เขาเคยสร้างไว้แล้วให้อับเฉาไป สำหรับในทางวงวรรณคดี ข้าพเจ้าอยากจะยกเรื่องการแต่งนิราศสุพรรณเป็นคำโคลงของสุนทรภู่เป็นอุทาหรณ์ หากสุนทรภู่จะไม่แต่งโคลงเสียเลยในชีวิต แต่งแต่กลอนสุภาพที่เคยถนัดอย่างเดียวแล้ว รัชสมัยแห่งเกียรติทางการประพันธ์ของสุนทรภู่จะบริบูรณ์คุณื่อง เพราะท่านได้เกียรติสูงสุดอยู่แล้วในศิลปะของกลอนสุภาพ แต่ท่านสุนทรภู่หาญไปแต่งนิราศสุพรรณเป็นโคลง อันมีโช่งานมือขวาของคนเขา นิราศสุพรรณจึงแต่มีคุณค่าแก่เกียรติทางงานนิพนธ์ของท่าน สุนทรภู่ค้างพร้อยเพราะนิราศสุพรรณบ้าง แต่ก็ไม่มากมายนัก ถึงกระนั้นก็ตามข้าพเจ้ามีเหตุผลบางประการที่จะให้ความยุติธรรมแก่ท่านออกมาด้วย ดังนี้จะได้อภิปรายต่อไป

อันศิลปินน้อยมีอัจฉริยภาพเป็นพิเศษเพราะอย่าง ยากนักที่จะให้ศิลปินเชี่ยวชาญในศิลปะได้ในทุกสาขา ในวงวรรณคดีไทยย่อมเป็นที่รับรองกันว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงเป็นเจ้าของแห่งกลอนบทละคร สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสทรงเป็นยอดกวีทางดิลกและฉันทน์ นายวินทรอินเป็นเอกในกระบวนนิราศคำโคลง และสุนทรภู่ชนะเลิศในกระบวนนิยายกลอนสุภาพ ต่างคนต่างชำนาญโดยเฉพาะเป็นสาขาๆ ไป ดังนั้นเมื่อสุนทรภู่ไปหาญแต่งนิราศสุพรรณเป็นคำโคลงเข้าสุนทรภู่ก็ตองเป็นรองเขา นักวรรณคดีถือว่าสุนทรภู่แพ้วินทรอินอย่างหลุดลุ่ยใน

กระบวนคำโคลงพิศวาด แต่ดูเหมือนจะผู้พระยาตรง เจ้าของนิราศคำโคลงมีชื่อไม่ได้ ออกด้วย แต่สุนทรภู่ก็มีด้วยเป็นนักกวีพาหุบุรุษนะ ท่านยอมเพื่ออย่างขนตาในการประดองคิดประแห่งโคลง ดังจะเห็นได้ว่าท่านไม่ได้แต่งโคลงอันใดเลยตลอดชีวิต

ทำไมสุนทรภู่จึงแต่งนิราศผู้พรรณเป็นคำโคลง? ย่อมเป็นที่รู้กันว่าสุนทรภู่เป็นกวีที่หึงในศิลปะของคนย่นัก ทงมีนิสัยเป็นคนเบ็ดเตล็ดพูดตรงไปตรงมา ไม่ประหวัดพรนพริ้งใคร มือหังการเป็นอย่างมาก และโดยฉะเพาะหึงนักในกระบวนกลอนของตน ตามธรรมเนียมคนเราย่อมมีคนรักเท่าผืนหนึ่งคนชงเท่าผืนเดียว คนที่เห็นสุนทรภู่เดินนกกก็จกจา แกตงแคะไค้ ขิวเข่าสุนทรภู่ จนหนักเขาลงกบประมาณว่า สุนทรภู่เห็นแต่งได้แต่กระบวนกลอน คำประพันธ์ชนิดอื่นคงทำไม่ได้ สุนทรภู่เป็นคนดูงามที่ไม่ชอบให้คนทำ และยังทำด้วยอาการประมาทด้วยแต่จกออกربتหนัก คือ สุนทรภู่ลงมือทำพระไชยสุริยาเป็นกาพย์ และทำนิราศผู้พรรณเป็นโคลงเพื่อเป็นปฏิกริยาต่อคำประมาทที่ท่านทนอยู่ไม่ไหว

โดยประวัตินิราศผู้พรรณแต่งเมื่อ ๒๓๗๕ (ดูคำอรรถและบันทึกของกรมศิลปากรในประวัติสุนทรภู่ - พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ๑) เวลานั้นสุนทรภู่บวชอยู่ที่วัดเทพธิดาอายุ ๕๕ ปี นับเป็นนิราศเรื่องที่ ๕ ของกวีผู้นี้ นิราศผู้พรรณเขียนภายหลัง "โคลงมา" ของเมริเม และ "รัศมีกับเงา" ของวิกเตอร์ฮูโกเพียงปีเดียว เวลานั้นกวีใช้นักประพันธ์และนักประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของสุนทรภู่กำลังรุ่งโรจน์ในทางการเมืองและมีโอกาสตั้งรัฐบาลที่ไซต (๑๘๔๖ - ๑๘๔๘) แต่สุนทรภู่กำลังคิดถึงเรื่องเดินแ้วแปดชาติ ที่ไปเมืองผู้พรรณครั้งนั้นก็นิยมว่าจะไปหาแ้ว การเดินทางของสุนทรภู่เต็มไปด้วยการผจญภัย เมืองผู้พรรณสมัยสุนทรภู่รกร้างและเปิดป่าเปิดดงมากเต็มไปด้วยเถื่อนตามฝั่งน้ำ ชาวในแม่น้ำก็มีระเซ่ชุกชุม สุนทรภู่เดินทางโดยเรือและแบบหน้เถื่อนประระเร่จริง ๆ

ข้าพเจ้าตั้งเกดว่าสุนทรภู่ต้องการแสดงความคิดเห็น (eccentric) ทุกประการของคนในโคลงนิราศสุพรรณ ไม่เอาอย่างใคร อย่างที่นายวินทรอินและพระยาตรังชอบทำ สุนทรภู่ต้องการเป็นคนของตนเอง และดูเหมือนจะต้องการนำเพื่อนเดี่ยวด้วย โคลงนิราศนั้นโดยมากเขามักเริ่มด้วยร้อยสี่คำ แต่สุนทรภู่ไม่ดัดคำอะไรเลย (อาจเป็นเพราะเป็นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ซึ่งไม่ทรงโปรดสุนทรภู่และสุนทรภู่เคยว่า "จระกยหีบหีบค้เป็นทีตั้ง ก็ใช้ถึงแทนดัดเห็นชัดขวาง" - นิราศภูเขาทอง) สุนทรภู่ยังแทรกนาคบริพสนในโคลงนิราศของท่านด้วย ซึ่งนายวินทรหรือพระยาตรังไม่ทำ ขอคัดมาให้ดูดังนี้ :-

ดาวเอยเคยอ่อนหน้ม	อ้อมذنอม
ออมถนิทชิตถัดนหอม	กถ่อมให้
ไกลห่างว่างอกครอม	ออมครึก รุกเอย
เอยอนจนครองไค	ไควหว้า น่าสรอด.

ลักษณะแห่งความคิดเห็นที่สุนทรภู่ถูกติงก็คือ สุนทรภู่ไปเล่นดัดมดัดในในคำโคลงด้วยนักวรรณคดีบางท่านว่าดัดมดัดในดัดคำไม่เหมาะกับโคลง แต่ข้าพเจ้ายังไม่เคยทราบว่าจะเปรียบโคลงจะห้ามดัดมดัดใน สุนทรภู่นั้นก็ถือว่าเพียงดัดมดัดเป็นศิลปะที่เรียกความไพเราะ สุนทรภู่เคยไข่มั่นได้ผลมาแต่ในกลอน จึงสมควรใช้ดัดมดัดในในโคลงของตนด้วย เป็นการใช้สิทธิ์ของเอกชนในฐานะผู้นำศิลปะชนิดหนึ่ง นี้คือลักษณะของนักกวีหน้า และผู้วางทางสำหรับผู้อื่น แต่ทำไมสุนทรภู่จึงเซ็นครกชนภุเขาไม่ไหว ? - นานอัยแพไฟ!

อนที่จริงดัดมดัดในนั้นข้าพเจ้าก็เห็นกวีเดินกันทุกคนในโคลง วินทรอิน "เอียงอกเทออกอ่าง อวดองค อวเอย" กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโรวงศ์ "โกสุ่ม

ชมช้อย อรชร" พระยาชัยวิชิต (เผือก) "เอมอานอิมใจเดบย สบายจิตต์"
 ศักรปราชญ์ก็ว่า "คนเดียวมาจากเจ้า เจ็บอก อ่อนเขย" สัมผัสดีของสุนทรภู่ที่เห็นผิด
 เพื่อนักคือนิยมสัมผัสดีด้วยสระในระหว่างวรรค อาจเป็นการเล่นข้อคิดเพื่อความบันเทิง
 ต้นคิด (Originality) ของสุนทรภู่ก็ได้ เช่น ๑. เดือนช่วงดวงเด่นฟ้า คา คาว
 ๒. มหานาคชวากอง คองคดอง ๓. เดยอดดัดดัดสระเกศกัม คมดา ๔. เรือรุ่งรุ่ง
นกร้อง ก้องคอง ๕. เงยบเหงาเปดาอกเต คูแปลก แวกเขย ๖. เคยอยู่คู่สำราญ
ร่วมเ้า เจ้าเอย" ดังนี้เป็นคน บางที่จะเป็นด้วยสัมผัสดังนกรมงทำให้คิดประหลาด
 โคลงของสุนทรภู่ก็คล้ายไป ชาติเดียวกันระดับหนักแน่นอยู่บ้าง นอกจากนั้นก็ไม่มี
 มีข้อผิดแปลกไปกว่าโคลงของคนอื่นอย่างไร หดายนททความงามอย่างมาก งาม
 ทั้งความคิด งามทั้งรูปโคลง เปรมชยก็ว่าภาษาอังกฤษคนสำคัญได้แปลความงามของ
 สุนทรภู่ออกเสนอโลกแล้วใน Siamese Idyll. โดยยกเอาโคลงจากนิราศสุพรรณ
 นี้แหละ ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างความงามในแง่แปลกมาให้สัมผัสกับทดังนี้ :-

ทุกขไครใน โดกตัน	ดาเห็ด
ไม่เท่าควายนดากรือ	รับจ้าง
หอบชกจากขเจ้า	แจ่ม ชดเชย
มนุษย์จุจตุคค่าง	เขียนเจ้าเขาเงิน

นอกจากความผิดเพี้ยนด้วยประการต่าง ๆ ดังอธิบายมาแล้วดูเหมือนว่าใน
 นิราศสุพรรณสุนทรภู่ต้องการอารมณ์สนุก (Sense of humour) เป็นบางแห่งด้วย
 และเอาอุปนิสัยเด่นของงานนั้นเองมาเบียดเสียด เช่นเรื่องกินเหล้าและเรื่องเจ้าชู้ เมื่อ
 สุนทรภู่ไปไหว้พระวัดป่าแดง โดย ไต่ขึ้นฐานว่าดังนี้ :-

ยังไปไม่พ้นภพ

ดั่งด้าว

ขอประพระศรัทธา

อีกเหล่า

ตราบถึงซึ่งนิพพาน

ภายภาค หน้าเขย

ขอตั้งทุกขโคกเศร้า

ตั้งร้ายหายศูนย์

ข้อความในบาทที่ต้องนหมายควมได้๒แง่ คำว่าเหล่า หมายถึงอะไรแน่ สุนทรภู่อาจหมายถึงด้าว มิฉะนั้นจะใช้คำอื่นแทนโดยมิต้องให้เสียเอกโทษโทโทษเลย เช่นตรงนั้นอาจใช้คำว่าด้วยก็ได้ (ไม่จำเป็นต้องใช้เด้าเป็นเหล่า) ถ้าเป็นจริงก็แปลว่า สุนทรภู่ขอพบเหล่าทุกชาติไป!

อารมณ์สนุกในเรื่องเจ้าชู้สุนทรภู่ก็ได้แสดงไว้อย่างขบขันและครนเครง สุนทรภู่ได้สอนให้ลูกชาย คือนัดกับตามเกยวดาวด้าว แต่ลูกไม่เจ้าชู้เหมือนพ่อ เกยวไม่ เป็น ชายผู้หญิง สุนทรภู่จึงปรารภว่า

ลูกเขยเฉยเช่นบน

ปนชาด

ด้าวเพ่งเต็งหลบด้าว

ชั้นแฉ้ว

ปะเป็นเช่นพ่อครว

ครงหนุ่ม

ตายรวมด้าวไม่แคล้ว

คดาดชานาท์

ตอนคำดักด้าวด้าวมาหาแต่คนเดียว เขาของมาให้ และเข้านั่งใกล้ ลูกชาย ท่านก็เจ้าชู้ยังไม่แสดงบทบาทให้สัมผัสพอ สุนทรภู่จึงปรารภถึงความดำมากของการมีลูกผู้หญิง และความโง่ของลูกคิดเองว่า

บุราณท่านจ๋าเพียง

ลูกด้าว

มันมกหกรวด

เช่นพร้อง

หนุ่มชายฝ่ายรุ่นราว

รักขย่น พรนเฝ้า

ลูกโง่โง่แต่บต้อง

บรู๋ด้าว

ในเรื่องภาษาของสุนทรภู่ในพระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม) นักวรรณคดีชั้น
อาจารย์ได้เคยพูดถึงความสามารถของสุนทรภู่อยู่มาก ๆ ท่านเคยกล่าวถึงการใช
สัมผัสของสุนทรภู่ว่า สระบางสระเช่น อื่น หากคำซ้ายาก ในภาษาไทยมีเพียง ๔ คำ
คือ คัด คั้น บิน จัน แต่สุนทรภู่อำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมอย่างอัศจรรย์ ท่าน
ยกตัวอย่างจากเรื่องพระอภัยมณีตอนบรรยายลักษณะของชฎีเปลือยว่า

“ไม่มุ่งผ้าคากรองครองหนึ่งเดียว	ประหลาดเหลือ โด่ง โด้ง โม่ง โด่งชัน
หน้าเหียนรากปากมแต่ ชพัน	กรนถันนอนรายเหมือนบายบิน
ประหลาดใจโยหนอไม่มุ่งผ้า	จะเป็นบ้าไปหรือว่าลือคึด
หนวดถึงเขาคเรากลึงนมผถึงคั้น	ฝรั่งจันแขกไทยกใช้ที่”

สุนทรภู่อะต้องการ “เป็นนาย” ภาษาไทยให้ได้ ไม่ยอมจนสัมผัส และคำ
จำพวกอื่น ก็นำมาใช้ในโคลงนิราศสุพรรณเหมือนกัน

ถุดตชนบทบ้าน	ชนมจัน
โรงเจกตงรมคั้น	ทานา
นงนบทพยตั้งต้น	ดยายเพ้า เต้าเฮ
เมยชางต่างดัดดวยตา	ดัดบผู้หนาง

พูดถึงความจริงในการเขียนโคลงนิราศกันแล้ว ข้าพเจ้าว่าสุนทรภู่อะระเดิ
ชระนายนิทร, สุนทรภู่อะเบิดเผยยิ่งกว่าพระยาครัง สุนทรภู่อะเขียนดวยใจมากกว่าหัว
เขียนเพราะอาเวค (Emotion) บันตาดจริง ๆ หน้าไหนทกตบออกความจริงอย่าง
สุนทรภู่อะบ่าง เมยช ชนรก็มเท่าไรสุนทรภู่อะบอกหมด นายนิทรทนนเมแคะชอเมยท
เขารก้อย่างเทิดทูน จนไม่รู้อะฝากใคร ดวยอย่างดามภพหาไม่ได้ ค้อย่างนนวน
อย่างน ถ้วนแต่พุดเกินความจริงทงเพ (Exaggeration) แต่นายนิทรก็ทา

กล้าเปิดเผยชื่อเมียของเขาให้ใครรู้จักไม่ ตรงกันข้ามสุนทรภู่จระไนชื่อไว้ห้ามดอย่าง
ไม่อับอายครั้นคร้ามชดชิตินินทาใดๆ ข้าพเจ้ารักสุนทรภู่ในเรื่องเขียนด้วยคำชื่อ
สุจริตและจริงใจ สุนทรภู่หงัดความรู้งัดจากหัวใจลงสู่ปากกา หรือดินสอของท่าน
โดยชื่อเดี่ยจริง ๆ ขอคัดมาให้ชมสักบทหนึ่งดังนี้ :-

กวดแจจเตงตกตง	เคียงนอน
เคยปนกนอัยคอน	คู่พร้อง
เคยลอบตอบด่ารดมร	ด่ฆานด่ฆักว รักเฮย
จำจากพรากนุชน้อง	นกนอัยดอัยดม
นิราสสุพรรณมัททรัด พิศวาส, ทรพษา, ธรรมคดี, และกราด่าอย่างเจ็บ	
ปวด ข้าพเจ้าได้เด็นอด่านอนพิศวาสไว้ในเรื่องก่อนบ้างแล้ว ในทั้นจะรอนำเอากร	
ด่าเชิงกวีของสุนทรภู่มาให้ฟังสัก๒บท บทแรกด่าขุนนาง บทหลังด่าตระดาการ	
กาเหยยวเทยววาจอน	เวหา
ร่อนร้ายหมายมัจฉา	โอบไค
ขุนนางอย่างเฉียวกา	กินดัดคว์ สู่เฮย
โจนจับปรับไหมไซ้	เช่นช้ำด่าตี (เช่น?) .
ยางเจ้าเขาจับจ้อง	จิกปลา
กินเด็นเป็นภักษา	สัดดา
ตระดาการท้านดักษา	กอดัดคว์ สัดดักแฮ (สัดย?)
บนทรพัยกดับกดินกดา	กดำวคด้ายฝ้ายยาง

(เขียนตามฉบับพิมพ์ของหอพระสมุด พ.ศ. ๒๔๖๘ คำในวงเล็บเป็นคำดั่งดัย)

เมื่อเป็นเช่นนั้นจะเป็นการยุติธรรมหรือ ที่เราจะหาว่านิราศสุพรรณของ
สุนทรภู่ของคนอื่นไม่ได้ สุนทรภู่อาจแพ้เขาในกระบวนการความงามของโคลง แต่ใน
กระบวนการความงามของความคิด และความซื่อแห่งการแต่งชอก ข้าพเจ้าว่าสุนทรภู์
ชนะใคร ๆ หมด! นิราศสุพรรณจึงเป็นสุพรรณแผ่นดินวิจิตร ที่ทาบไว้แทบสุพรรณ
ปกพื้นแห่งวรรณคดีไทย.

กำลังได้จากกรแยก แอทอม

ถ้าเราแยกแอทอมของนา ๓ ปอนด์ออก เราจะได้กำลังใช้เฟาน้ำ ๓๐๐ ล้านตัน
ที่มีอุณหภูมิ ๐°c ให้เดือดได้ หรืออากาศที่เราหายใจเข้าครึ่งหนึ่ง ก็สามารถใช้กำลัง
พอจะให้เครื่องบินขนาดใหญ่ ๆ วิ่งได้ตลอดปี หรือน้ำชา ๓ ถ้วยก็ใช้กำลังให้กำลัง
แก่โรงไฟฟ้า ทำไฟฟ้าจำหน่ายได้ถึง ๓๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ตลอดปี

(The advance of Science)

ตรวจโชคชะตาของท่านทางไปรษณีย์

ถ้าท่านประสงค์จะตรวจโชคชะตาของท่านแล้ว ขอท่านได้ติดต่อกับ
ไปรษณีย์ เลขที่ ๒๐๕ ไปรษณียบureau, วัน, เดือน, ปีเกิดของท่านมาให้ชัดเจน
ดูไปรษณีย์ เลขที่ ๒๐๕ รับปรึกษาเรื่องโชคชะตาของท่านเสมอ โปรดติดค่า
ยอมเยา

อัตราค่าตรวจโชคชะตา

ค่าผูกดวงโชคชะตา ๕.๐๐ บาท

ค่าพยากรณ์ ๕.๐๐ บาท

โปรดติดต่อกับดูไปรษณีย์ที่ ๒๐๕ เพื่อตรวจโชคชะตาของท่าน
ท่านจะได้รับผลเป็นที่พึงพอใจ

หนังสือเรื่อง Rabintranath: The Last Phase

By

AMAL BHATTACARAYA

งานประพันธ์ในบั้นปลายของรพินทรนาถฐากูร

เก็บจากบทวิจารณ์ของอมาลภักตอาจารย์

“ มณฑล ”

ท่านรพินทรนาถมีคุณสมบัติแห่งการเป็นกวีอันสำคัญยิ่ง คือ ความสามารถในการใช้ภาษา และได้เปิดย่นรพภาษาในวรรณคดีเบงกัลด้วย ในกาพย์ ๔ เด่มที่ ท่านเขียนในบั้นปลายแห่งชีวิตท่านสร้างภาษาโดยเฉพาะ ซึ่งไม่มีเหมือนแม่ในกาพย์ ของท่านเองในตอนแรก และเราจะต้องใช้เวลาอันเป็นปีๆ กว่าจะสามารถประมาณ ค่าของภาษาในนั้นได้อย่างถูกต้อง กาพย์กถอนก็เช่นเดียวกับคิดปะ ย่อมเกิดจาก ความรู้สึกตั้งตัวในระหว่างตัวตนและโลก ท่านคงความรู้สึกเช่นนั้นจนกาลสุดท้าย ไม่ได้ ปล่อยให้ผ่านไป หรือเฉยไปหลบอาศัยหลังคำสอนหรือพิธีใด ๆ

แนวใหม่ของท่านเริ่มแต่กาพย์ชื่อ Purabi เป็นต้นมา เราได้พบความผันแปร อันตลกซงของจิตใจ หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการปฏิวัติทางจิต ซึ่งได้เปิดย่น รูปความรู้สึกนึกคิด และระบายความคิดนั้น ๆ ออกมาในแนวที่ไม่ค่อยมีในสมัย ก่อน ๆ เห็นได้ว่าท่านรู้สึกว่าการรบกวนด้วยอารมณ์และความฉุนฉวยใจที่ท่านไม่ เข้าใจและไม่สามารถระงับได้ กาพย์เด่มคือ ๆ มากมี Purabi, Mahua, Banabani, Parishish และ Bichitrita ซึ่งแสดงความรู้สึกทรมนการค้นยเสียซึ่งความกระ จ้างใจในสมัยก่อน และความพยายามที่จะฝ่าและเอาชนะระความมึมนอน

ในระยะสุดท้ายท่านเริ่มชราแต่ร่างกายก็ปลดกเปิดยดง แต่ในระยะ ๗-๘
 เดือนสุดท้าย ท่านได้บรรลุผลงานอย่างงดงาม นับเป็นสิ่งมีค่าอย่างยิ่งในวรรณคดี
 ทงหลาย

An aged man is but	อนคนชราหนหรือ
a paltry thing,	ก็คอดีงคร่ำค่าค่า
A tattered coat upon	คอดีงรุงรงทงวา
a stick, unless	แฉอนคาไม้หัก, หากไว้
Soul claps its hands and sings	วิญญาณชานร้องชรวงหัก
and louder sings	แจ่มชัดจาเรียงเสียงให้
For every tatter in	แก้เศษรุงรงสิ่งใน
its mortal dress.	เดือมรณะไซรทอเอย

(ต.ณ อรุชยา ถอด)

กาพย์ในระยะนี้แฝงความปลงปราโมทย์อันเกิดแต่จิตต์ใจอันสูง เป็นความ
 ปลงปลมอันเกิดแต่ชยชนะในการคอดีงคร่ำค่าคอดีงรุงรงทงวา อันทำให้เราผู้อ่านรู้สึกเหมือน
 ว่าได้เข้าไปสู่โลกอีกโลกหนึ่ง อันเต็มไปด้วยความสำนึกว่า ในที่สุดก็ได้ชนะความโง่
 เซดดา ชรรมนิยมประเพณีหรือกฎเกณฑ์ภายนอกทุกประการแล้ว กาพย์ในค่อนนคือ
 Rogshajay, Arogya, Janmadiney และ Sheshlekha

ในการสำรวจชีวิตในค่อนน ท่านเห็นว่าชีวิตเป็นอนันตะโดยต้องอยู่บนกระ
 แฉกค่อนแห่งมฤคย อันเป็นอนันตะเช่นเดียวกัน ชีวิตและมฤคยย่อมอาศัยกันและกัน
 ความเป็นไปแห่งชีวิตเป็นต้นว่า ความหลุดรอด, ความผิดหวัง, ความเจ็บปวด,
 ความทนทุกขอนไม่มตสันต์สุด ชีวิตคนแฉวชีวิตคนเดา เหตุอันดูเหมือนจะเป็นสิ่งททำให้

ชีวิตเป็นของไร้สาระ ท่านเปรียบชีวิตกับเรือซึ่งภายนอกมีรอยแตกร้าว แต่ภายในบรรทุกต้นคานมราคา แม้วางกายจะอ่อนแอและแบบบาง แต่วิญญาณก็แข็งแกร่ง เอาชนะไม่ได้และไม่ยึดต่อความทุกข์ โศกและความตาย ชีวิตของแต่ละคน ๆ คือเศษไม้ทากนขวางสายนาแห่งชีวิตของสากลโลก เพียงชั่วระยะเวลาเมื่อพอกพูนมากขึ้น ก็มเวลาดาทนทวมทนพุดพาเศษขยะเหล่านั้นไป เมื่อนอนหลับจะถูกบดคน แต่ในวันพรุ่งจะได้เห็นแสงแห่งชัยชนะ บดินโลกที่แท้จริงเต็มไปด้วยงามดี แต่ท่านกลัวได้เห็นภาพใหม่ในท่ามกลางแสง ที่ก่อ กำเนิด วิญญูญาณ ชีวิต ของ สรรพ ด้ด้ว ทั้งหลาย เป็นแสงสว่างที่มองเห็นไม่ได้ด้วยตา แต่เป็นความจริงแท้และเป็นอมตะ เมื่อปรากฏแจ้งแก่ใจเช่นแนวความคิดที่หวาดกลัวและความรู้สึกที่อเทกหมดไป

ในกายมีชื่อว่า อโรจยะ (Arogya) กล่าวถึงความปดมปัดอันสงบและดำรงม ทบถวนความสุขในวันตลอดไปแล้ว ไม่มีถ้อยคำเยยหยิน หรือ ความเค็ดือบแคลงในมายาของโลก เมื่อได้ประดพความแน่นอนของอมฤตธรรมแล้ว

ก่อนที่ท่านจะถึงที่สุดแห่งชีวิตประมาณ ๒-๓ เดือน ท่านได้บรรลุดุคตหมายปดายทางแห่งงานร้อยกรองของท่าน เพราะกายบัพที่สุดท้ายในเศษเสฐา (Sheshlekha) เป็นเหมือนคำสุดท้ายแห่งชีวิต เศษเสฐาเป็นกายบัพต้น ๆ ง่ายแถมมีน้ำหนัก ไม่มีกายบัพใดจะมีภาษาารดกมและซัดเจนนเทา มีบทกถาดวงถึงชีวิตชนะความคายอกครั้ง แดด้วยภาษาทงาย เรียบแถมมีน้ำหนักและความหมาย ความคายเป็นของแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง ชีวิตเปลี่ยนแปลงเค็ดอนไหว การชิงชัยระหว่างชีวิตแเดอะความคายเหมือนกบพระจันทร์แเดอะราหู มีบางครั้งทความคายดูเหมือนได้ชนะชีวิต แต่ชีวิตกถกบคนรูปเค็ดมอก เหมือนเมือพระจันทร์พนจากการถูกควาด้แเดอะ เมือมฤคยุมาดงในที่สุดก็เหมือนกบการถมภาพอนเจียนอยางวจิครทวคความโหดร้ายแเดอะไม่ยึด แต่

เมื่อพระเป็นเจ้าก็เป็นคิดเป็นผู้สร้างสรรพสิ่งโดยไม้มืดสนดับ ฉะนั้นชีวิตทั้งหมดก็ไม่ได้
 ถูกดบ ในบทที่ ๙ ว่าถึงคิดประเดระชีวิตความตายและความไม่ตาย ชัยชนะและปราชัย
 เป็นบทที่เราจะอ่านซ้ำได้อีกครั้งโดยไม่เบื่อและไม่จืด เช่น King Lear และมหา
 กาพย์ของ Dante ในบทที่ ๓๓ กล่าวหาชีวิตเป็นมายา และพบว่าทุกสิ่งเท่านั้น ความ
 เจ็บปวดเท่านั้น ความทรมานเท่านั้น เป็นความจริงแท้เพราะไม่ใช่ของปลอม ไม่ใช่
 ของเจ้าโลมใจ และความตายก็เป็นความจริงข้อสุดท้าย ไม่ใช่เพราะในความว่า
 ความตายจบชีวิตออกเสีย แต่ในความที่ถ้าคิดว่าเป็นชีวิตที่ตายบังคับให้เราใช้
 หนทางชีวิต และแล้วก็ปลดปล่อยเราให้เป็นอิสระ ในบทต่อไปท่านตั้งปัญหาว่าชีวิต
 คืออะไร เช่นเดียวกับที่ทกวอนชอบถามกันมาแล้ว ท่านเห็นว่าแท้จริงแล้วไม่มีคำ
 ตอบเลย จนแรกทเกิดถามว่าชีวิตคืออะไรจนสุดท้ายแห่งชีวิตก็คงยังถามว่าชีวิต
 คืออะไรอยู่นั่นเอง ถ้าความตายเป็นความจริงดังเดียวไซ้ การมีชีวิตอยู่ก็เป็นเพียง
 มายากระมัง ในบทที่ ๓๔ ตอนต้นจบด้วยความเชื่อแน่ว่า ความตายนั้นด้อมหน้าจาก
 ความน่าพรนพรงสัยด้อยของ ท่านรู้สึกทะอายที่หลงเข้าใจผิดถือเอาหน้ากากอันเป็นของ
 จริง ความตายเหมือนกับคิดบนททางานในทหมด

บทที่ ๓๕ เขียนในตอนท้ายวันที่ ๒๙ กรกฎาคม เวลา ๒๓.๓๐ น. เป็นครั้ง
 สุดท้ายแล้วถึงแก่กรรมโดยมิได้ตรวจทาน แต่ก็มิเป็นการจำเป็น เพราะเป็นบทที่
 ที่สุดท้ายที่เขียนมา เป็นกาพย์ทไม่ตายชื่อว่าฉนวนมัย Chhalanamayee อันเป็น
 สัมญาให้แก่ความมีชีวิตที่ป้อง ความรัก ความเข้าใจ แสงสว่างและเงามืด
 ความจริง ความเท็จ ความประจักษ์และมายา อนันตชีพและชีวิตชั่วคราว และ
 ไม่มีสิ่งใดที่เป็นความจริงเลยในชนสุดท้าย

ในวงวรรณคดี

วันที่ ๓๐ กันยายน ค.ศ. เป็นวันตรงกับวันประสูติสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และเป็นวันที่เจริญพระชนมายุมากครบรอบที่ ๗ “วงวรรณคดี” ขอถวายพระพรให้ทรงพระเกษมสำราญมีพระชนมายุยืนนานเพื่อเป็นศรีแก่พระราชวงศ์สืบไป

เดือนกันยายนโดยปกติ หากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ยังไม่สวรรคต วันที่ ๒๐ ก็เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา เพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงพระองค์ “วงวรรณคดี” ได้นำ “อานันทสรภัญญะ” ซึ่งได้รวบรวมได้ถอดออกจากบทสวดที่ได้สวดกันคนใคร่เช่น มุมนนสาทร-คอนแวนต์ในวาระสวรรคตมาลงไว้เป็นเรื่องแรก บทสวดบทนี้ ผู้เขียนเป็นสุภาพสตรีไทยใช้นามว่า DAWN

และเพื่อเก็บเรื่องราวของการที่พระภิกษุสงฆ์ ไปชุมนุมพร้อมกัน ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เพื่อ ถวาย พระ ราช กุ ศ์ ด แ่ องค์เอกอัครพุทธศาสนูปถัมภกของโลก เมื่อวันที่ ๓๖ สิงหาคม ค.ศ. “วงวรรณคดี” ได้อาราธนาให้หม่อมราชวงศ์ พระสุนทรชาติ สวดสวดกวด ผู้ได้เห็นเหตุการณ์นั้น บันทึกถวายพระราชกุศลนั้นไว้ด้วยแล้ว และด้วยความกรุณาของพระคุณเจ้า สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ “วงวรรณคดี” ได้นำคาถาที่ท่านสวดในท่ามกลางสงฆ์นั้นมาลงไว้เพื่อมิให้ขาดความศรัทธา คำแปลนั้นได้รวบรวมขึ้นอย่างกะทันหัน อาจขาดตกบกพร่องไปได้บ้าง

บันทึกเรื่อง “สร้างกรุงศรีอยุธยา” ของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาตำราวงราชานุภาพ เป็นบันทึกที่ให้ประโยชน์ในทางพงศาวดารอย่างยิ่ง เพราะการสร้างกรุงศรีอยุธยานั้น

จะเป็นอย่างที่ได้ทรงอธิบายไว้ เพราะการจับหัวใจกรุงสุโขทัยนั้นอยู่ที่ตงกรุงศรีอยุธยา ณ จุดที่รวมตำนานสำคัญที่จะลงมาทางใต้ และเพราะกรุงศรีอยุธยาคงอยู่ในที่ที่เหมาะสม กรุงสุโขทัยจึงเสื่อมอำนาจลง

“สุกัจ นิมมานเหมินทร์” คำตั้งตราจารย์ผู้รู้เรื่องและรู้ภาษานก ยังคงให้ “ว่าพดางทางชมคณานก” แก่ “วงวรรณคดี” อยู่ “ว่าพดางทางชมคณานก” ตอนนั้นทำให้เราได้รับความรู้ในเรื่องนกอีกหลายอย่าง และยังทำให้เรารู้จักด้วยว่า “เจ้าฟ้าธรรมมาธิเบศร์” หรือ “เจ้าฟ้ากุ้ง” นั้นคือผู้รวบรวมชาติของนกเป็นอย่างดีอีกด้วย “ว่าพดางทางชมคณานก” ยังไม่หมด “วงวรรณคดี” จะได้พยายามนำมาลงอีกเป็นตอน ๆ ไป ตอนนั้นนับเป็นตอนที่สาม

“ร. น.” ผู้อ่าน “วงวรรณคดี” ผู้หนึ่ง ได้ตั้งเสริมหน้ากวดของ “วงวรรณคดี” ด้วยเรื่องชีวิต แม่ “ชีวิต” จะเป็นเรื่องสั้น ๆ ก็พอจะอ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนอารมณ์ได้

“ณ ที่ประชุมมนตรีแห่งกรุงหัสติน” เป็นตอนหนึ่งของเรื่องมหาภารต มหาภารตคำพิยสำคัญของอินเดียคู่กับ “รามายณ” ภาณิน อักษรศาสตร์บัณฑิต นักเขียนสมัครได้กรุณาส่งมาให้ “วงวรรณคดี” เป็นเรื่องแรกที่เธอเขียนในทำนองนี้ เป็นเรื่องน่ารัก น่าอ่าน ประกอบไปด้วยธรรมะ

“ของขอญวรรณคดี” ของ “ประมุข วรรณรักษ์” เป็นของขอญสั้น ๆ ที่คอยเก็บค้อยหามาจากที่ต่าง ๆ “ประมุข วรรณรักษ์” เป็นผู้ใฝ่ใจในวรรณคดีมาก แม้เธอจะอยู่ต่างจังหวัดก็ไม่ทิ้งการแสวงหาคำขวัญ “อักษรศาสตร์บัณฑิต” ของเธอ ทำให้ต้องขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ

“จามรี” ได้เขียนเรื่อง “ยังเห็นพระอมาตาประชาไทย หัวใจข้าจะขาดอยู่รอน

รอน” มาให้ดวงวรรณคดี เป็นการพรรณนาถึงเรื่องการตั้งเสด็จพระราชดำเนินด้วยวิธีการสั้นทันทกับ “อาจารย์” ของเธอ “จามรี” เป็นอักษรศาสตร์ครบชนิด ฝังปากในเรื่อง “ยังเห็นพระอานาปราชยาไทย” ฯลฯ เป็นพระยานทชให้เห็นได้ว่า ปริญาทเธอได้รับนับสมควรแก่เธอแล้ว เพราะหัวใจของผู้อ่านจะขาดดวงรอนรอนเมื่ออ่านจบ

“ดวงวรรณคดี” ได้รับคำนิยมทั้งทางจดหมายและทางวาจาเป็นอย่างมากในการทนายเรื่อง เมฆุตของรัตนกวี กาลิศาสตร์ มาลงไว้ในฉบับที่แล้ว ในฉบับนี้ก็ได้นำคอนค่อไปมาลงด้วยแล้ว ความจริง “ดวงวรรณคดี” ใครจะลง “เมฆุต” ให้จับเดี่ยวที่เดี่ยวเหมือนกัน แต่เป็นการพันวิสัยจริง ๆ เพราะหน้าหนังสือจะได้เพิ่มชนักที่ไม่สามารถที่จะลงให้จุใจท่านสมาชิกผู้อ่านได้ ด้วยเหตุว่าเมฆุตเป็นเรื่องยาวมาก และถ้าจะลงพิมพ์แต่เรื่องเดี่ยว ชื่อ “ดวงวรรณคดี” ก็จะต้องเปลี่ยนเป็น “เมฆุต” ไป และก็มีใช้ความประสงค์ของ “ดวงวรรณคดี” ด้วย แต่อย่างไรก็ดี ต. ณ ออยุธยาได้พร้อมแล้วที่จะลงเมฆุตมายังผู้อ่าน “ดวงวรรณคดี” เป็นประจำทุกเล่ม

พระภิกษุ เจ้า สตะเวทิน แม้จะไปอุปสมบทอยู่เมืองไกล ก็ยังประกอบด้วยเมตตาคิด ตั้งเรื่องที่ท่านเขียนค้างและสัญญาแก่ดวงวรรณคดีมาให้ “คิดประจบวงโคดงของสุนทรภู่” เป็นเรื่องนำรู่หน้าสนใจผู้มีใช้น้อย ใคร ๆ ย่อมรู่ยอมนิยมนว่าสุนทรภู่เป็นแต่่นักกลอน ในค่านโคดงก็มีรสดีแฝงอยู่มาก เมื่อท่านอ่าน “คิดประจบวงโคดงของสุนทรภู่” ท่านจะได้ความรู้ใหม่ว่าสุนทรภู่เขียนโคดงดีเป็นพิเศษ

“มณฑล” ได้ศึกษาวรรณคดีมามาก เรื่องรพินทรนาถเป็นหนังสือเล่มสำคัญที่ส่งชีวิตบนสุดท้ายของท่านเมื่อก่อนแล้วได้อย่างชัดเจนจากนิพนธ์ของ Amal Bhattacaraya “มณฑล” ได้วิจารณ์เรื่องนี้อย่างละเอียด น่าฟัง สัมกับภูมิรู้ในปริญาทเธอได้รับมาเป็นอย่างดี

“วงวรรณคดี”

ฉบับเดือน ตุลาคม

มีเรื่อง กวีเด็ก

ของ ว. ณ ประมวญมารค

คำว่า “มหाराช” พระนิพนธ์ในสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ

พระพุทธศาสนากับปราชญ์ตะวันตก

และเรื่องของ ซอมเมอเวสท์ มอกัม

วิจารณ์หนังสือ

๗๑

เครื่องสำอางของ "พวงเล็ก"

แป้งผัดหน้า

เบย์รัมควินิน

แป้งน้ำ

เคทินซิงควัม

แวนนิลซิงควัม

แอสตรินเยนโกลเจน

รูซทาแก้ม

ยาสีฟัน คาโบแลกซ์

มีจำหน่ายแล้ว ที่ร้านแตรท้อไป ชน

รับรองคุณภาพคงเดิมทุกอย่าง

อร วินท์

หน้าวัดราชบพิธ, เพ็ชรนคร โทร. 22568

